Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professiona Learning of School Leaders and Teachers

Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Scoileanna 2025

EFG d'Fhoireann na Scoile

Éascaitheoirí:

CC BY NC

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Ionchais agus Forléargas

Oide

Ionchais

Oide

Eolas Tábhachtach

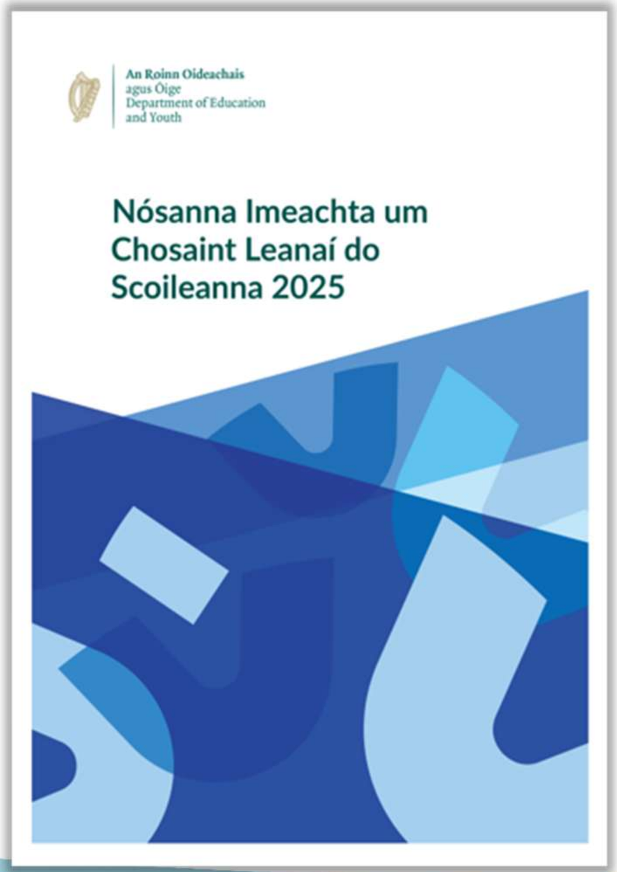

Ba chóir go mbeadh na Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Scoileanna 2025 agus an Ciorclán 0041/2025 a ghabhann leis mar phríomhfhoinse faisnéise do phearsanra na scoile ar chúrsaí a bhaineann le cosaint leanaí.

Níl sé i gceist go nglacfadh ábhar an Eispéiris Foghlama Ghairmiúil seo ionad an ghá atá le rannpháirtíocht iomlán a ghlacadh i Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Scoileanna 2025.

Forléargas EFG

Seisiún 1	Forléargas, Téarmaíocht, Cinéalacha Mí- Úsáid Leanaí
Sos	
Seisiún 2	Róil agus Freagrachtaí, Taifead agus Tuairisciú
Lón	
Seisiún 3	Maoirseacht, Cumhdach Leanaí, Oiliúint agus Tacaíochtaí

Tacaíochtaí

Seirbhís Cúnaimh d'Fhostaithe

Folláine le Chéile
Wellbeing Together

SMS:
Text 'Hi' to 087 145 2056
WhatsApp:
Text 'Hi' to 087 369 0010
Freephone IRE:
1800 411 057

www.gov.ie

Oide

Tacaíochtaí

www.gov.ie

An Garda Síochána

One in Four

Ionad Géarchéime um Eigniú

Connect Counselling

Toward Healing

Samaritans

National Counselling Service

MyMind.org

Torthaí Sheisiún a hAon

Faoi dheireadh an tseisiúin seo, beidh na rannpháirtithe tar éis:

- scrúdú a dhéanamh ar an réasúnaíocht maidir le cosaint leanaí i scoileanna
- iniúchadh a dhéanamh ar phríomhghnéithe agus ar struchtúr na Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Scoileanna 2025
- an phríomhthéarmaíocht sna Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Scoileanna 2025 a bhreithniú
- iniúchadh a dhéanamh ar chineálacha mí-úsáide leanaí.

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Réasúnaíocht maidir le Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Réasúnaíocht maidir le Cosaint Leanaí

Oide

Cén fáth a bhfuil Cosaint Leanaí tábhachtach?

An Saol mar atá do Roinnt Scoláirí

1 nóim.

An Saol mar atá do Roinnt Scoláirí

Níl aon teorainneacha ag mí-úsáid leanaí. Tarlaíonn sí ag gach leibhéal socheacnamaíoch, trasnaíonn sí línte eitneacha agus cultúrtha, agus tá sí le fáil laistigh de gach reiligiún agus ar gach leibhéal oideachais. Faightear leanaí ar baineadh mí-úsáid astu agus a ndearnadh agus faillí iontu i mbeagnach gach scoil sa tír.

(Bí Sabháilte, Lch 1)

Tuarascáil Bhliantúil 2024

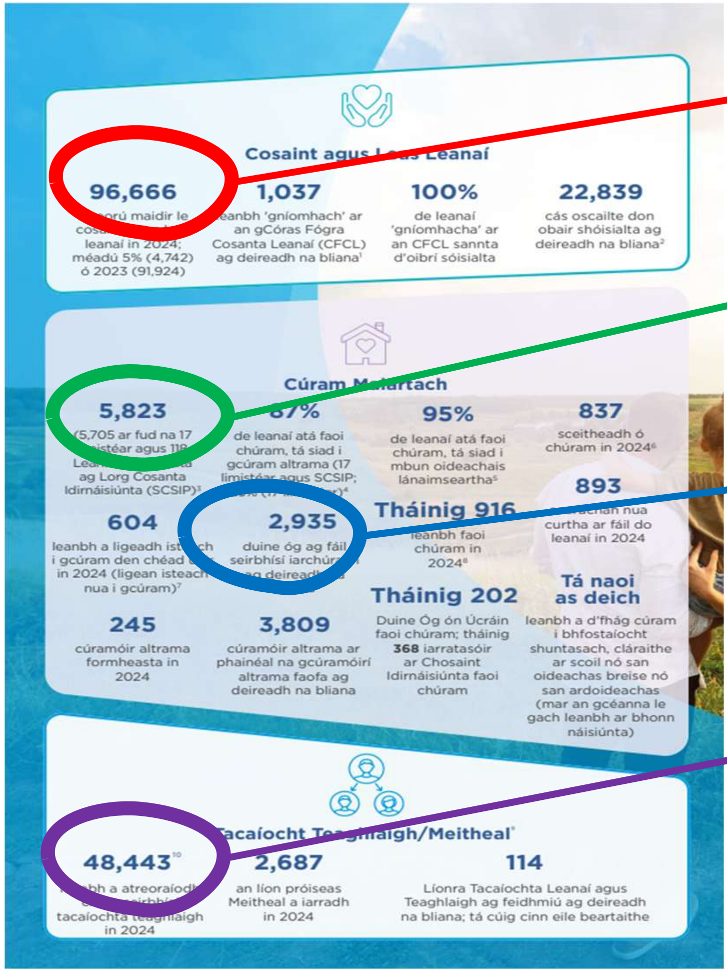

96, 666 atreoruithe

5,823 leanbh – faoi chúram

2,935 duine óg ag fáil seirbhisí iarchúraim ag deireadh na bliana

48,443 leanbh a atreoraíodh chuig seirbhísí tacaíochta teaghlaigh

TUSLA
Ireland's Child & Family Agency

Cumhacht Phearsanra na Scoile

Tá sé de dhualgas ar gach duine sa tsochaí leanaí agus daoine óga a choinneáil sábháilte ó dhochar.

Braitheann cosaint éifeachtach leanaí ar scileanna, eolas agus luachanna na pearsanra a bhíonn ag obair le leanaí agus le teaghlaigh.

Tá pearsanra na scoile in áit mhaith chun scoláirí a bhreathnú agus monatóireacht a dhéanamh ar chomharthaí mí-úsáide agus faillí.
Is iad na príomhchúramóirí do scoláirí lasmuigh de chomhthéacs an teaghlaigh iad agus bíonn teagmháil rialta acu le scoláirí i suíomh na scoile.

Alt 9.5.3, Caibidil 11

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Oide

Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí i Scoileanna 2025

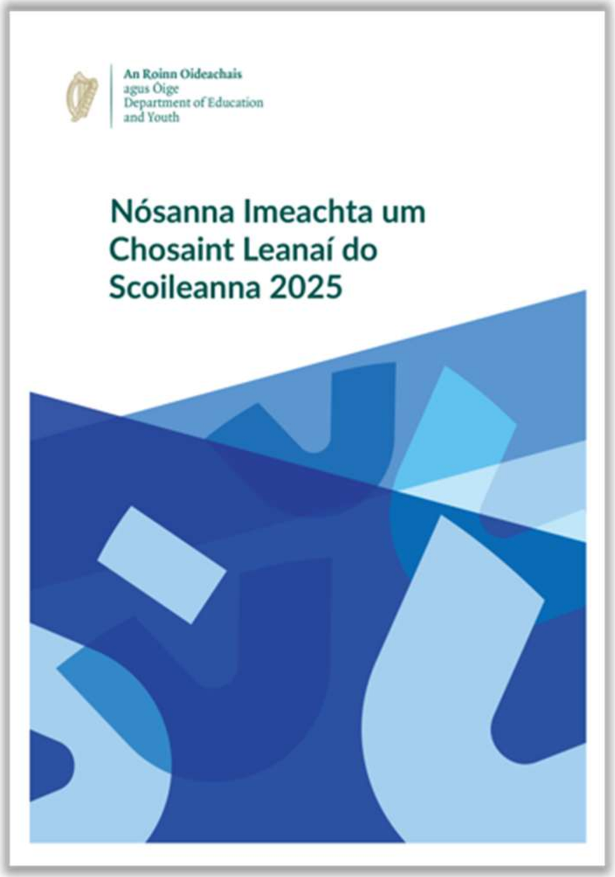

Cosaint Leanaí i Scoileanna

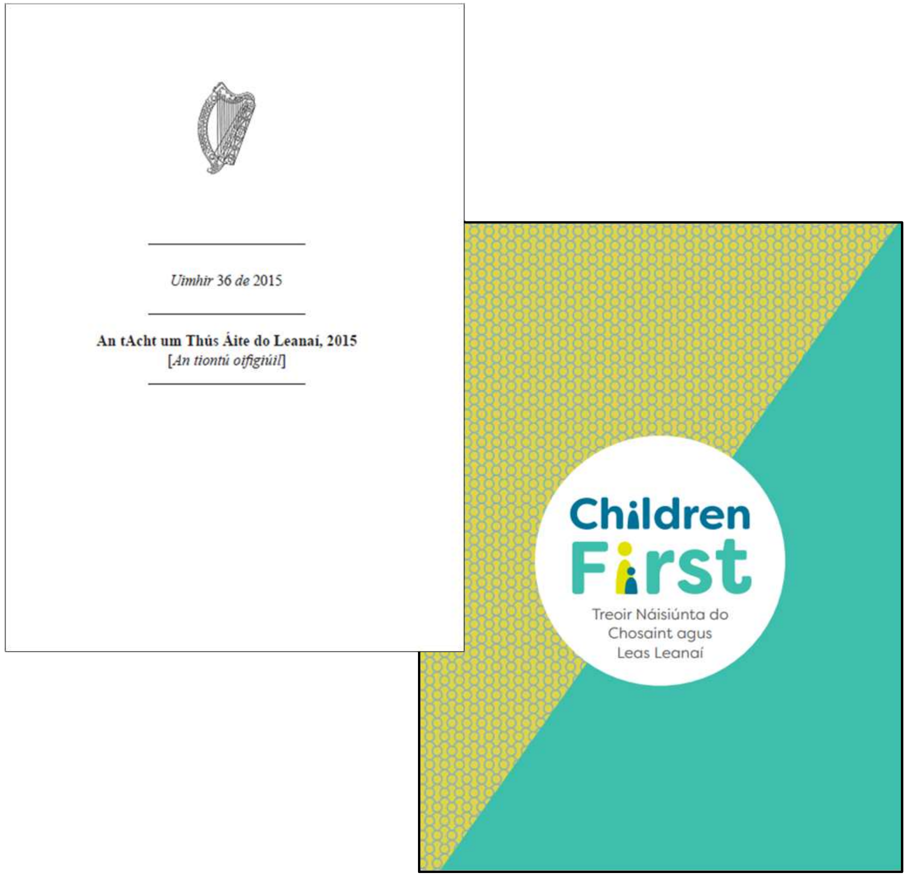

Ciorclán 41/2025

Nósanna Imeachta 2025 le glacadh tráth nach déanaí ná an 31 Nollaig 2026.

Is féidir le scoileanna glacadh leis na nósanna imeachta nuashonraithe ag pointe ar bith roimh an dáta seo.

Ní mór don bhord a chinntiú go bhfuil na teimpléid is déanaí don Ráiteas um Chumhdach Leanaí agus Measúnú Riosca á n-úsáid.

Tugtar breac-chuntas in Aguisín 1 ar achoimre na gcaibidlí agus ar na príomhathruithe.

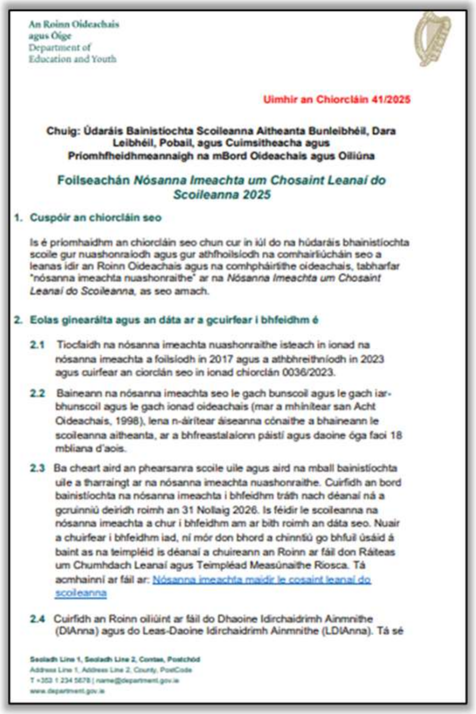
An Roinn Oideachais agus Óige
Department of Education and Youth

Uimhir an Chiorcláin 41/2025

Chuig: Údaráis Bainistíochta Scoileanna Aitheanta Bunleibhéil, Dara Leibhéil, Pobail, agus Cuimsitheacha agus Príomhfheidhmeannaigh na mBord Oideachais agus Oiliúna

Foilseachán *Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Scoileanna 2025*

1. Cuspóir an chiorcláin seo

Is é príomhaidhm an chiorcláin seo chun cur in iúl do na húdaráis bhainistíochta scoile gur nuashonraíodh agus gur athfhoilsíodh na comhairliúcháin seo a leanas idir an Roinn Oideachais agus na comhpháirtithe oideachais, tabharfar "nósanna imeachta nuashonraithe" ar na *Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Scoileanna*, as seo amach.

2. Eolas ginearálta agus an dáta ar a gcuirfear i bhfeidhm é

2.1 Tiocfaidh na nósanna imeachta nuashonraithe isteach in ionad na nósanna imeachta a foilsíodh in 2017 agus a athbhreithníodh in 2023 agus cuirfear an ciorclán seo in ionad chiorclán 0036/2023.

2.2 Baineann na nósanna imeachta seo le gach bunscoil agus le gach iar-bhunscoil agus le gach ionad oideachais (mar a mhínítear san Acht Oideachais, 1998), lena n-áirítear áiseanna cónaithe a bhaineann le scoileanna aitheanta, ar a bhfreastalaíonn páistí agus daoine óga faoi 18 mbliana d'aois.

2.3 Ba cheart aird an phearsanra scoile uile agus aird na mball bainistíochta uile a tharraingt ar na nósanna imeachta nuashonraithe. Cuirfidh an bord bainistíochta na nósanna imeachta i bhfeidhm tráth nach déanaí ná a gcruinniú deiridh roimh an 31 Nollaig 2026. Is féidir le scoileanna na nósanna imeachta a chur i bhfeidhm am ar bith roimh an dáta seo. Nuair a chuirfear i bhfeidhm iad, ní mór don bhord a chinntiú go bhfuil úsáid á baint as na teimpléid is déanaí a chuireann an Roinn ar fáil don Ráiteas um Chumhdach Leanaí agus Teimpléad Measúnaithe Riosca. Tá acmhainní ar fáil ar: Nósanna imeachta maidir le cosaint leanaí do scoileanna

2.4 Cuirfidh an Roinn oiliúint ar fáil do Dhaoine Idirchaidrimh Ainmnithe (DIAnna) agus do Leas-Daoine Idirchaidrimh Ainmnithe (LDIAnna). Tá sé

Seoladh Líne 1, Seoladh Líne 2, Contae, Postchód
Address Line 1, Address Line 2, County, PostCode
T +353 1 234 5678 | name@department.gov.ie
www.department.gov.ie

Teidil na gCaibidil

Gluais Téarmaí

Caibidil 1: Réamhrá

Caibidil 2: Sainmhíniú agus Aitheantas ar Mhí-Úsáid Leanaí

Caibidil 3: Líomhaintí Mí-Úsáide Siarghabhálacha

Caibidil 4: Róil agus Freagrachtaí

Caibidil 5: Ábhair Imní a Thuairisciú

Caibidil 6: Conas Tuairisc a Dhéanamh do Tusla

Caibidil 7: Líomhaintí nó Amhras faoi Mhí-Úsáid Leanaí maidir le Fostaithe Scoile

Caibidil 8: Coimeád Taifead

Caibidil 9: Ceanglais um Chumhdach Leanaí

Caibidil 10: Nósanna Imeachta Earcaíochta agus Ceanglais maidir le Grinnfhiosrúchán an Gharda Síochána

Caibidil 11: Oiliúint agus Tacaíochtaí

Caibidil 12: Maoirseacht

Aguisíní

Rúndacht

Oide

Caithfidh gach pearsanra scoile aird chuí a thabhairt ar an ngá atá le rúndacht i gcónaí.

Níor chóir an t-eolas ar fad a roinnt ach amháin ar bhonn "riachtanas eolais" ar mhaithe leis an leanbh.

Is é an teist cé acu atá aon rannpháirtíocht nó ról dlisteanach ag an duine i ndéileáil leis an gceist.

Ní sárú rúndachta é faisnéis a thabhairt dóibh siúd ar gá dóibh an fhaisnéis sin a bheith acu, ar mhaithe le leanbh a chosaint.

Is cion é faisnéis a nochtadh do thríú páirtí a roinn Tusla mura bhfuil údarú i scríbhinn tugtha ag Tusla don duine sin chun é sin a dhéanamh.

Alt 1.1.1, 1.1.13, 4.2.11

Pearsanra Scoile

Duine Idirchaidrimh Ainmnithe

Duine Sainordaithe

Leas-Duine Idirchaidrimh Ainmnithe

Duine Neamhshainordaithe

Gluais Téarmaí lch 4

Ról an DIA agus an LDIA

Duine Idirchaidrimh Ainmnithe

An duine atá ainmnithe ag an mbord bainistíochta chun gníomhú mar phointe teagmhála do Tusla (an Ghníomhaireacht um Leanaí agus an Teaghlach), An Garda Síochána, agus daoine eile i gcúrsaí a bhaineann le hábhair imní nó líomhaintí maidir le cosaint leanaí.

Leas-Duine Idirchaidrimh Ainmnithe

An duine a cheapann an bord bainistíochta chun gníomhú mar Leas-Duine Idirchaidrimh Ainmnithe (LDIA) don Duine Idirchaidrimh Ainmnithe (DIA). Glacann an LDIA air féin freagrachtaí an DIA nuair nach bhfuil an DIA ar fail.

Gluais Téarmaí lch 4

Cé hiad Daoine Sainordaithe?

Seo a leanas liosta samplach, neamh-uileghabhálach de dhaoine sainordaithe i scoil:

Daoine Sainordaithe	
Múinteoir	Teiripeoir Saothair
Altra Sláinte Phoiblí	Teiripeoir Urlabhra agus Teanga
Dochtúir	Comhalta den Chléir
Fiaclóir	Cúramóir Altrama
Oibrí Sóisialta	Síceolaí
Garda	

Aguisín 1 lch 110

Cé hiad Daoine Neamh-shainordaithe?

Seo a leanas liosta samplach, neamh-uileghabhálach de dhaoine neamh-sainordaithe i scoil:

Daoine Neamh-shainordaithe

- Cúntóir Riachtanais Speisialta
- Feighlí
- Rúnaí
- Coimhdire Bus
- Pearsanra na mBéilí Scoile
- Glantóirí
- Baill Chumann Tuismitheoirí
- Tuismitheoir / Cúramóir

Sainmhíniú ar Leanbh/Scoláire

Is éard atá i leanbh ná aon duine faoi bhun 18 mbliana d'aois , gan daoine aonair at a pósta nó a bhí pósta san áireamh. Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara nach dtagann scoláirí os cionn 18 mbliana d'aois atá fós ar an rolla faoin sainmhíniú seo.

Is ionann scoláire agus aon leanbh faoi bhun 18 mbliana d'aois atá cláraithe faoi láthair agus ag freastal ar bhunscoil nó iar-bhunscoil nó ionad oideachas aitheanta de réir bhrí an Achta Oideachas 1998.

Gluais Téarmaí lch 4&6

Príomhthéarmaíocht sna Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí 2025

Oide

Cosaint Leanaí

Cumhdach Leanaí*

Cúiseanna Reasúnta Imní

Cinéalacha Mí-úsáide Leanaí

Alt 1.2, 2.1, 2.2

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Oide

Cosaint Leanaí agus Cumhdach Leanaí

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Sainmhínithe ar Chosaint Leanaí

Is é is cosaint leanaí ann an ghníomhaíocht a bhaineann le cosaint a thabhairt do leanaí atá ag fulaingt nó a d'fhéadfadh a bheith ag fulaingt nó atá i mbaol díobhála mar thoradh ar mhí-úsáid, lena n-áirítear faillí, mí-úsáid mhothúchánach, mí-úsáid fhisiciúil agus mí-úsáid ghnéasach.

Sainmhínithe ar Chumhdach Leanaí

Oide

Tá cumhdach leanaí níos leithne ná cosaint leanaí agus is é atá i gceist leis a áirithiú go mbíonn cleachtas sábháilte agus freagairtí cuí ag oibrithe agus ag oibrithe deonacha ar ábhair imní faoi shábhailteacht nó leas leanaí, lena n-áirítear ábhair imní ar line, má thagann siad chun cinn.

Is é atá i gceist le cumhdach leanaí an leanbh a chosaint ar dhíobháil, a leas a chur chun cinn agus timpeallacht a chruthú a chuireann ar chumas leanaí agus daoine óga fás, a fhorbairt agus a lánacmhainneacht a bhaint amach.

Ár gCleachtas Reatha-Gníomhaíocht

Cén cuma atá ar dhea-chleachtas inár scoileanna?

Pléigh agus taifead cén chuma atá ar chumhdach leanaí agus ar chosaint leanaí i do scoil.

Leabhrán Foghlaim Ghairmiúil, lch.2

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Oide

Ábhair Imní maidir le Cosaint agus Leas Leanaí

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Príomhfhreagracht Phearsanra uile na Scoile

Ba chóir do gach duine a bheith san airdeall ar an bhféidearthacht go mb’fhéidir go bhfuil leanaí lena mbíonn siad i dteagmháil á mí-úsáid nó i mbaol a mí-úsáide.

In aon chás ina bhfaigheann ball de phearsanra na scoile líomhain nó ina mbíonn amhras air gur baineadh mí-úsáid as leanbh nó go ndearnadh faillí ann, go bhfuil mí-úsáid á baint as nó faillí á déanamh ann, nó go bhfuil sé i mbaol mí-úsáide nó faillí, déanfaidh siad, gan mhoill, an t-ábhar a thuairisciú don duine idirchaidrimh ainmnithe (DIA).

Má fheiceann tú rud éigin, abair rud éigin

Treoir Tús Áite do Leanaí, Caibidil 1

Cad iad na Cúiseanna Réasúnta Imní?

Oide

Fianaise (mar shampla, gortú nó iompar) atá i gcomhréir le mí-úsáid agus nach dócha gur ar bhealach ar bith eile a tharla sé.

Aon imní faoi mhí-úsáid ghnéasach féideartha.

Comharthaí i rith an ama go bhfuil leanbh ag fulaingt ón bhfaillí mothúchánach nó ón bhfaillí fisiciúil.

Leanbh ag rá nó ag cur in iúl trí bhealaí eile gur baineadh mí-úsáid astu.

Duine fásta nó leanbh mí-úsáid líomhnaithe a rinne siad a admháil nó a chur in iúl.

Cuntas ó dhuine a chonaic mí-úsáid á baint as an leanbh.

Cúiseanna Réasúnta Ímní

Ba chóir Tusla a chur ar an eolas i gcónaí sa chás go bhfuil forais réasúnacha imní ag duine go bhfeadfái nó go raibh nó go bhfuil mí úsáid á dhéanmah ar leanbh nó faillí a dhéanamh ann nó go bhfuil siad ina mbaol sin

→

Ní gá go mbeadh cruthúnas ag duine gur tharla mí úsaid chun bhar imní a thuairisciú do Tusla

↓

Is e an t-aon rud atá ag teastáil na forais reasúnacha imní ag an duine

←

Is e ról Tusla measúnú a dhéanamh ar aon ábhar imni a thuairiscítear dóibh

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Oide

Cineálacha Mí-úsáide Leanaí

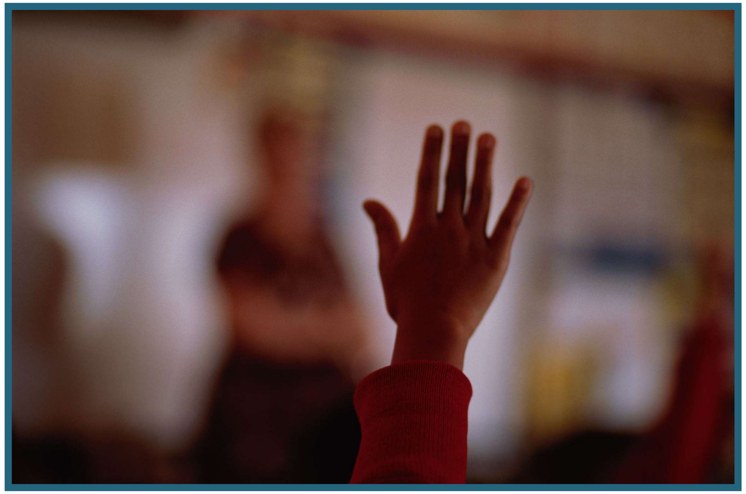

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Na Ceithre Phríomhchineál Mí-úsáide

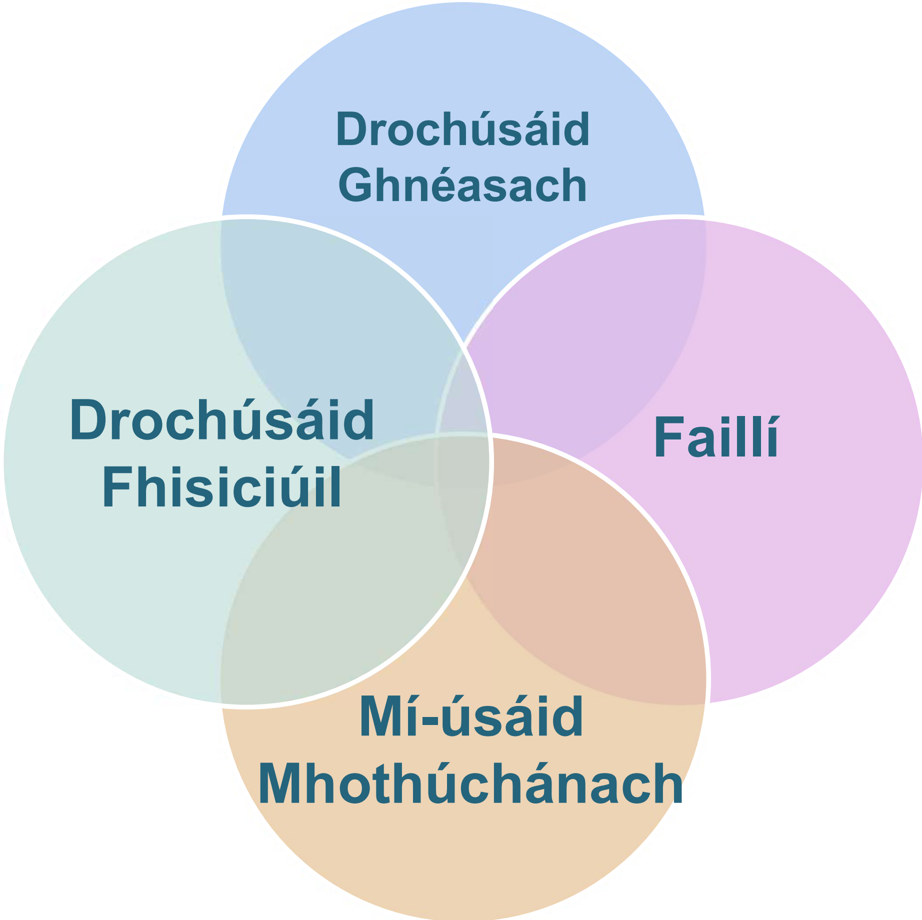

Faillí

Tarlaíonn faillí nuair nach bhfaigheann leanbh cúram nó maoirseacht leordhóthanach, go dtí an pointe go ndéantar dochar fisiciúil nó forbartha don leanbh.

Sainmhínítear faillí go ginearálta i dtéarmaí easnamh cúraim, nuair a lagaítear sláinte, forbairt nó leas linbh trí bhia, éadaí, teas, sláinteachas, cúram leighis, spreagadh intleachtúil, maoirseacht agus sábháilteacht a bhaint dó. D'fhéadfadh de dheasca faillí mhothúchánach go mbeadh deacrachtaí ceangail/ceana ag an leanbh. Bíonn tionchar ag réimse fachtóirí ar mhéid an damáiste do shláinte, forbairt nó leas an linbh. I measc na bhfachtóirí sin tá an méid tionchar dearfach ar shaol an linbh, más ann dó, chomh maith le haois an linbh agus minicíocht agus leanúnachas na faillí.

Tá baint ag faillí le bochtaineacht, ach ní gá gurb í is cúis léi, ná ní gá go mbeadh an bhochtaineacht ina fachtóir. Tá baint láidir aici le mí-úsáid substaintí tuismitheora, foréigean teaghlaigh agus meabhairghalar agus míchumas tuismitheoirí.

Mí-úsáid Mhothúchánach

Is é atá i gceist le mí-úsáid mhothúchánach drochíde chórasach mhothúchánach nó shíceolaíoch linbh mar chuid den chaidreamh foriomlán idir cúramóir agus leanbh.

Tarlaíonn mí-úsáid nuair nach sásaítear an gá bunúsach a bhíonn ag leanbh le haird, gean, dearbhú, leanúnachas agus slándáil, mar gheall ar éagumas nó neamhshuim óna dtuismitheoir nó óna gcúramóir.

Drochúsáid Fhisiciúil

Is é atá i gceist le mí-úsáid fhisiciúil nuair a ghortaíonn duine leanbh d'aon ghnó go fisiciúil nó a chuireann siad iad i mbaol a ngortaithe go fisiciúil.

D'fhéadfadh mí-úsáid fhisiciúil tarlú mar eachtra amháin nó mar phatrún teagmhas. Tá imní réasúnach ann sa chás go bhfuil, go mb'fhéidir go bhfuil damáiste á dhéanamh nó déanta do shláinte agus/nó d'fhorbairt an linbh mar thoradh ar mhí-úsáid fhisiciúil amhrasta.

Drochúsáid Ghnéasach

Oide

Tarlaíonn mí-úsáid ghnéasach nuair a úsáideann duine eile leanbh chun á shásamh nó á spreagadh féin, nó daoine eile.

Áirítear le mí-úsáid ghnéasach an leanbh a bheith páirteach i ngníomhartha gnéis (glacaireacht, muirniú, gnéas béil nó treáite) nó an leanbh a nochtadh do ghníomhaíocht ghnéasach go díreach nó trí phornagrafaíocht. Chlúdódh mí-úsáid ghnéasach leanaí speictream leathan gníomhaíochtaí mí-úsáide. Is annamh nach mbíonn i gceist ach eachtra amháin agus in go leor cásanna tarlaíonn sé thar roinnt blianta. Is minic a tharlaíonn mí-úsáid ghnéasach leanaí laistigh den teaghlach, lena n-áirítear siblíní níos sine agus daoine muinteartha.

Sroicheann mí-úsáid ghnéasach tairseach dhíobhála i gcónaí.

Dlí Coco

Cineálacha Mí Úsáide Leanaí a aithint

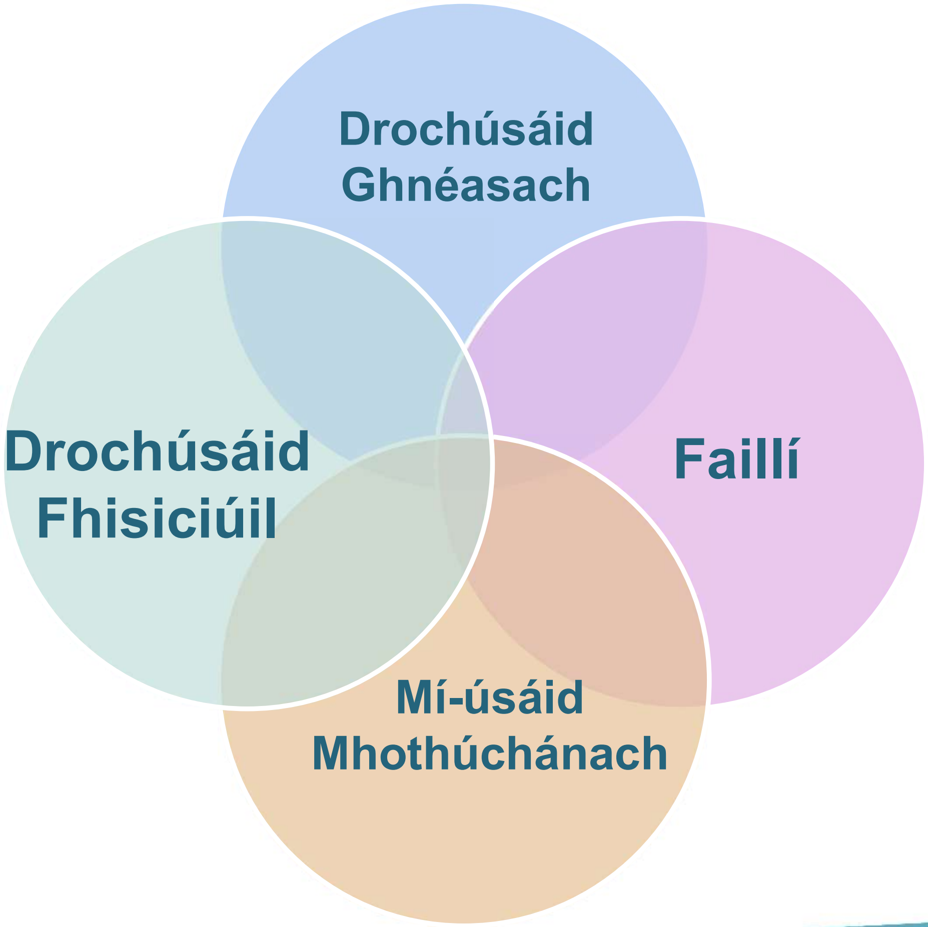

Faillí a Aithint

Oide

Teip cúram leordhóthanach a sholáthar do riachtanais leighis agus forbartha an linbh, spreagadh intleachtúil san áireamh

Tréigean nó fágáil

Teip leanúnach freastal ar scoil

Teip neamhorgánach chun rathú,

Dálaí maireachtála neamhleor

Easpa éadaí leordhóthanacha

Gan aird ar shláinteachas bunúsach

Míchothú, easpa bia, bia míoiriúnach nó beathú corrach

Easpa cosanta agus nochta do chontúirt,

Easpa maoirseachta a oireann d’aois an linbh

Mí Úsáid Mhothúchanach a Aithint

Oide

- Diúltú
- Easpa compord agus grá
- Pionós míchuí neamhfhisiciúil
- Tuismitheoireacht choinníollach ina ndéantar cúram nó gean linbh ag brath ar a (h)iompraíocht nó ar a ghníomhartha
- Róchosainteacht mhór
- Bulaíocht
- Easpa ceangail
- Easpa leanúnachais cúraim
- Easpa spreagtha ceart
- Cáineadh leanúnach, searbhas, naimhdeas nó milleán ar an leanbh
- Ionchais an linbh thar a bheith míchuí i gcoibhneas lena(h)aois agus lena chéim forbartha
- Coinbhleachtaí leanúnacha teaghlaigh agus foréigean teaghlaigh
- Easpa moladh agus spreagtha leanúnach

Drochúsáid Fhisiciúil a Aithint

Oide

Pionós fisiciúil	Nimhiú d'aon ghnó	Plúchadh
Greadadh, sceilpeáil, bualadh nó ciceáil	Úsáid fórsa iomarcach i láimhseáil	Ag brú, ag croitheadh nó ag caitheamh
Ciorrú giniúna ban	Pinseáil, greim, tachtadh nó tarraingt gruaige	Tinneas bréagach/féinspreagtha

Drochúsáid Ghnéasach a Aithint

Páiste a nochtadh d’ábhar míchuí nó maslach trí theicneolaíocht faisnéise agus cumarsáide

Dúshaothrú gnéasach linbh, lena náirítear: ~ Ag tabhairt cuireadh, aslú nó faoi chomhéigean do leanbh gabháil le striapachas nó pornagrafaíocht leanaí a tháirgeadh [mar shampla, taispeáint, múnlú nó staidiúir chun críche macnais gnéasach, sásaimh nó gnímh ghnéasaigh lena náirítear é a thaifeadadh (ar scannán, ar fhístéip nó ar mheáin eile) nó ionramháil, chun na gcríoch sin, íomhá le ríomhaire nó ar mhodh eile]

Ag tabhairt cuireadh do leanbh, á chomhéigean nó as a spreagadh chun páirt a ghlacadh in aon ghníomh gnéasach, mígheanasach nó gáirsiúil nó breathnú ar an gcéanna

Aon ghníomh gnéasach a dhéantar go hintinneach i láthair an linbh

Gníomhaíocht ghnéasach chomhthoiliúil a bhaineann le duine fásta agus le duine faoi aois

Glacaireacht i láthair linbh nó rannpháirtíocht linbh i ngníomh na glacaireachta

Caidreamh collaí le leanbh, béil, faighne nó tóna

Ag Aithint Cinéalacha Mí-Úsáide -Gníomh

Oide

Léigh tríd na cásanna samplacha agus bain úsáid as Alt 2.2.1 – 2.2.4 chun:

1. an cineál mí-úsáide is mó atá le feiceáil a shainaithint.
2. Na samplaí ábhartha de mhí-úsáid a shainaithint.

An Roinn Oideachais
agus Óige
Department of Education
and Youth

Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Scoileanna 2025

Cás: Sampla Oibrithe

Oide

I Mí Mheán Fómhair, chláraigh Conor i mBliain a 5. D'inis sé dá Threoirchomhairleoir gur seo a cheathrú scoil iar-bhunscoile. Ní mhothaíonn sé go dtacaítear leis sa bhaile, agus deir sé gur 'impigh sé gan bhogadh arís' agus gur tugadh neamhaird air. Is minic an chuma air go bhfuil sé imníoch agus míshocair, go háirithe nuair a bhíonn trupanna arda ann. Luaigh sé sa rang gur cuid dá ghnáthshaol sa bhaile iad troideanna agus foréigean. Athraíonn a spion go minic ó chúlánta go feargach, agus treisíonn sin go mothaíonn sé eiteachas.

1. Cad é an cineál mí-úsáide is mó atá le feiceáil sa chás seo?

2. Déan na samplaí ábhartha de mhí-úsáid a shainaithint.

Mí-Úsaid Mhothúchanach: (Alt 2.2.2.)

Oide

I Mí Mheán Fómhair, chláraigh Conor i mBliain a 5. D'inis sé dá Threoirchomhleoir gur seo a cheathrú scoil iar-bhunscoile.

> Easpa leanúnachais cúraim (m.sh. bogadh go minic, go háirithe gan phleanáil)

sé go dtacaítear leis sa bhaile, agus deir sé 'gur impigh sé gan bhogadh

> Easpa leanúnachais cúraim (m.sh. bogadh go minic, go háirithe gan phleanáil)

tugadh neamhaird air. Is minic a chuma air go bhfuil sé imníoch agus míshocair, go háirithe nuair a bhíonn trupanna arda ann. Luaigh sé sa rang gur cuid dá ghnáthshaol sa b

> Coinbhleachtaí leanúnacha teaghlaigh agus foréigean teaghlaigh

troideanna agus foréigean. Athraíonn a spion go minic ó chúlánta go feargach, agus treisíonn sin go mothaíonn sé eiteachas.

> Diúltú

Cás 1

Oide

Téann Piotr ar scoil ar an bhus agus in amanna bíonn baill ghorma agus gearrthacha gan mhíniú ar a lámha agus ar a chosa. Nuair a fhiafraítear de faoi na gortuithe, tugann sé míniúcháin neamhréireacha ("Thit mé de mo rothar", "Shiúil mé isteach i ndoras"). Bíonn sé neirbhíseach agus é ag athrú don chorpoideachas nó nuair a ghlacann sé páirt in imeachtaí seach-churaclaim. Bíonn sé neirbhíseach thart ar dhaoine fásta fosta, baill foirne fireanna ach go háirithe. Bíonn muinchillí fada air, fiú ar laethanta teo. Nuair a iarrtar air tasc praiticiúil a dhéanamh, úsáideann sé an iomarca fórsa. Tugann an Cúntóir Riachtanas Speisialta (SNA) faoi deara go gcreathnaíonn sé nuair a thagtar air go tobann agus go mbíonn drogall air imeacht ón scoil ag deireadh an lae.

1. Cad é an cineál mí-úsáide is mó atá le feiceáil sa chás seo?

2. Déan na samplaí ábhartha de mhí-úsáid a shainaithint.

Cás 1: Droch Úsaid Fisiceach (Roinn 2.2.3)

Oide

Téann Piotr ar scoil ar an bhus agus in amanna bíonn baill ghorma agus gearrthacha gan mhíniú ar a lámha agus ar a chosa. Nuair a fhiafraítear de faoi na gortuithe, tugann sé míniúcháin neamhréireacha (“Thit mé de mo rothar”, “Shiúil mé isteach i ndoras”). Bíonn sé neirbhíseach agus é ag athrú don chorpoideachas nó nuair a ghlacann sé páirt in imeachtaí seach-churaclaim. Bíonn sé neirbhíseach thart ar dhaoine fásta fosta, baill foirne fireanna ach go háirithe. Bíonn muinchillí fada air, fiú ar laethanta teo. Nuair a iarrtar air tasc praiticiúil a dhéanamh, úsáideann sé an iomarca fórsa. Tugann an Cúntóir Riachtanas Speisialta (SNA) faoi deara go gcreathnaíonn sé nuair a thagtar air go tobann agus go mbíonn drogall air imeacht ón scoil ag deireadh an lae.

> Pionós fisiciúil

> Pionós fisiciúil

Cad iad na Cúiseanna Réasúnta Imní anseo?

Cás 2:

Oide

Cuireann Sarah síos uirthi féin mar “bómánta” agus deir sí “nach féidir léi aon rud a dhéanamh mar is ceart”. Tá a hobair scoile ag dul in olcas cé gur scoláire maith í roimhe seo. Bíonn sé imníoch agus ag iarraidh daoine a shásamh barraíocht. Le linn chruinnithe tuismitheoirí is múinteoirí is minic a tuismitheoirí á cáineadh os comhair na foirne agus déanann siad a bheag dá bhfuil bainte amach aici. Cé nach bhfuil sí ach sa chéad bhliain, déanann siad tagairt don ghá di marcanna arda a fháil san Ardteist. Tá easpa muiníne ag Sarah agus is annamh caidreamh aici lena comhscoláirí. Cé gur moladh di páirt a ghlacadh in imeachtaí seach-churaclaim, tugann Sarah le fios gur gá di pilleadh abhaile go díreach i ndiaidh na scoile nó go gcuirfear pionós uirthi.

1. Cad é an cineál mí-úsáide is mó atá le feiceáil sa chás seo?

2. Déan na samplaí ábhartha de mhí-úsáid a shainaithint.

Cás 2: Mí Úsáid Mhothúchanach (Roinn 2.2.2)

Oide

Cuireann Sarah síos uirthi féin mar "bómánta" agus deir sí "nach féidir léi aon rud a dhéanamh mar is ceart". Tá a hobair scoile ag dul in olcas cé gur scoláire maith í roimhe seo. Bíonn sé imníoch agus ag iarraidh daoine a shásamh barra
tuismitheoirí is múinteoirí is minic a tuismitheoirí á cáineadh os comhair na foirne agus déanann siad a bheag dá bhfuil bainte amach aici. Cé nach bhfuil sí ach sa cheád bhliain, déanann siad tagairt don ghá di marcanna arda a fháil san Ardteist. Tá easpa muiníne ag Sarah agus is annamh caidreamh aici lena comhscoláirí. Cé gur moladh di páirt a ghlacadh in imeachtaí seach-churaclaim, tugann Sarah le fios gur gá di pilleadh abhaile go díreach i ndiaidh na scoile nó go gcuirfear pionós uirthi.

> Cáineadh leanúnach, searbhas, naimhdeas nó milleán ar an leanbh

> Easpa moladh agus spreagtha leanúnach

Cás 3

Oide

Tugann pearsanra scoile éagsúla faoi deara gur éirigh Zaneta cúlánta ar scoil le mí anuas. D'éirigh a tinreamh neamhsheasmhach. Nuair a dhéanann sí freastal, is minic cuma thuirseach uirthi agus seachnaíonn sí amharc sa tsúil. Lá amháin, tugann sí aiste isteach ag léiriú go mothaíonn sí gafa sa bhaile agus gur mhaith léi "éalú óna tromluí". Insíonn sí do rúnaí na scoile gur minic ocras uirthi ar an ábhar nach mbíonn bia i gcónaí sa teach, a rá: "Tá mé stiúgtha leis an ocras, ní raibh aon arán fágtha againn agus ní raibh airgead ag Mamaí an tseachtain seo". Le linn plé grúpa sa rang OSPS deir sí: "Cuirtear mo dheartháir faoi ghlas sa seomra nuair a thagann Daidí abhaile as bheith ag ól, ionas nach ngortaítear é".

1. Cad é an cineál mí-úsáide is mó atá le feiceáil sa chás seo?

2. Déan na sampla ábhartha de mhí-úsáid a shainaithint.

Cás 3:Faillí agus Droch Úsáid Fisiciúil

(Roinn 2.2.2 agus 2.2.3)

Tugann pearsanra scoile éagsúla faoi deara gur éirigh Zaneta cúlánta ar scoil le mí anuas. D'éirigh a tinreamh neamhsheasmhach. Nuair a dhéanann sí freastal, is minic cuma thuirseach uirthi agus seachnaíonn sí amharc sa tsúil. Lá amháin, tugann sí aiste isteach ag léiriú go mothaíonn sí gafa sa bhaile agus gur mhaith léi "éalú óna tromluí". Insíonn sí do rúnaí na scoile gur minic ocras uirthi ar an ábhar nach mbíonn bia i gcónaí sa teach, a rá: "Tá mé stiúgtha leis an ocras, ní raibh aon arán fágtha againn agus ní raibh airgead ag Mamaí an tseachtain seo". Le linn plé grúpa sa rang OSPS deir sí: "Cuirtear mo dheartháir faoi ghlas sa seomra nuair a thagann Daidí abhaile as bheith ag ól, ionas nach ngortaítear é"

> Teip leanúnach freastal ar scoil

> Easpa compord agus grá

> Míchothú, easpa bia, bia mí-oiriúnach nó beathú corrach

> Pionós fisiciúil

> Coinbhleachtaí leanúnacha teaghlaigh agus foréigean teaghlaigh

Cás 4

Oide

D'éirigh Alex cúlánta go tobann agus seachnaíonn sé pearsanra scoile agus comhscoláirí áirithe. Léiríonn sé fios ar an ngnéas atá neamhfhóirsteanach dá aois agus le linn a ranganna OSPS chuir sé in iúl gur taispeánadh íomhánna gnéis agus ábhar gáirsiúil ar líne dó sa bhaile. Is minic tuirse air agus bíonn sé deacair dó díriú sa rang. Deir a chairde go mbíonn drogall ar Alex dul abhaile agus go ndéanann sé iarracht fanacht ar scoil go mall. D'éirigh sé rúnda faoina úsáid ar a ghuthán agus ar a ríomhaire glúine. Labhraíonn sé faoi chairde ar líne atá ina ndaoine fásta a mbíonn sé i dteagmháil leo go rialta. Diúltaíonn sé aon eolas fúthu a chomhroinnt nuair a iarrtar air.

1. Cad é an cineál mí-úsáide is mó atá le feiceáil sa chás seo?

2. Déan na sampla ábhartha de mhí-úsáid a shainaithint.

Cás 4: Droch-Úsáid Gnéasach (Roinn 2.2.4)

D'éirigh Alex cúlánta go tobann a
pearsanra scoile agus comhscola
fios ar an ngnéas atá neamhfhóirsteanach dá aois agus le linn a ranganna OSPS chuir sé in iúl gur taispeánadh íomhánna gnéis agus ábhar gáirsiúil ar líne dó sa bhaile. Is minic tuirse air agus bíonn sé deacair dó díriú sa rang. Deir a chairde go mbíonn drogall ar Alex dul abhaile agus go ndéanann sé iarracht fanacht ar scoil go mall. D'éirigh sé rúnda faoina úsáid ar a ghuthán agus ar a ríomhaire glúine. Labhraíonn sé faoi chairde ar líne atá ina ndaoine fásta a mbíonn sé i dteagmháil leo go rialta. Diúltaíonn sé aon eolas fúthu a chomhroinnt nuair a iarrtar air.

~ Ag tabhairt cuireadh do leanbh, á chomhéigean nó as a spreagadh chun páirt a ghlacadh in aon ghníomh gnéasach, mígheanasach nó gáirsiúil nó breathnú ar an gcéanna

> Dúshaothrú gnéasach linbh, lena n-áirítear:

~ Ábhar gnéasach follasach a thaispeáint do leanaí, rud a bhíonn go minic ina ghné den phróiseas 'grúmaeireachta' ag lucht déanta na mí-úsáide

Cineálacha Mí-Úsáid Leanaí

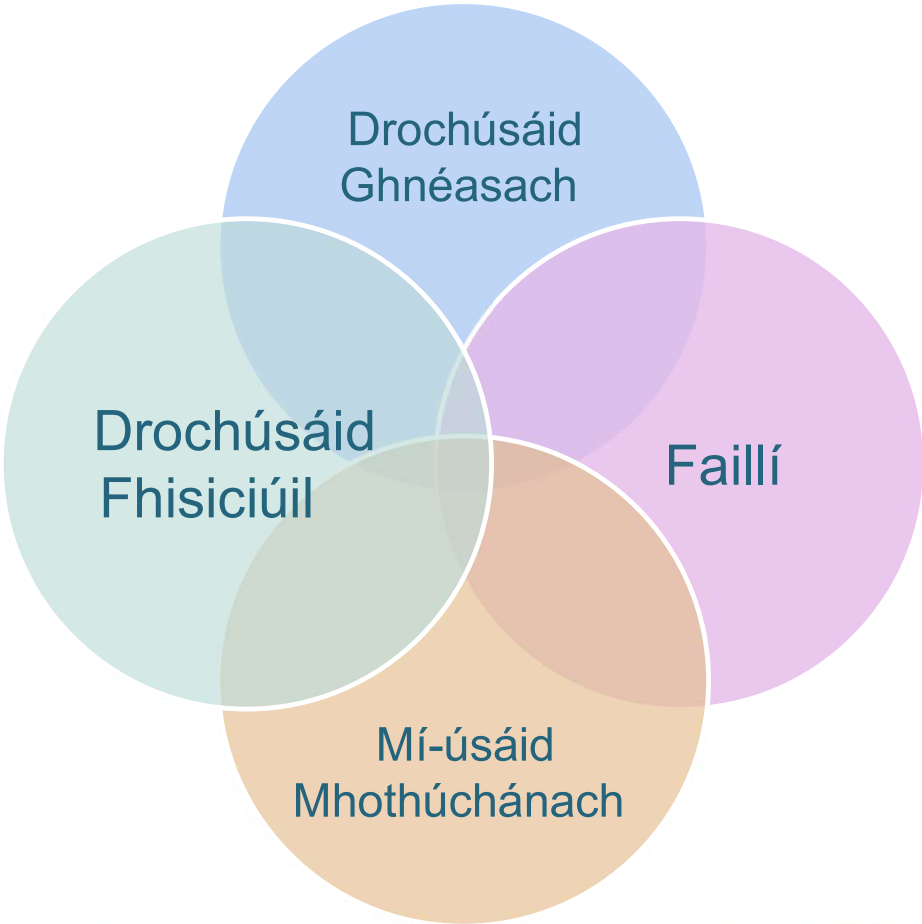

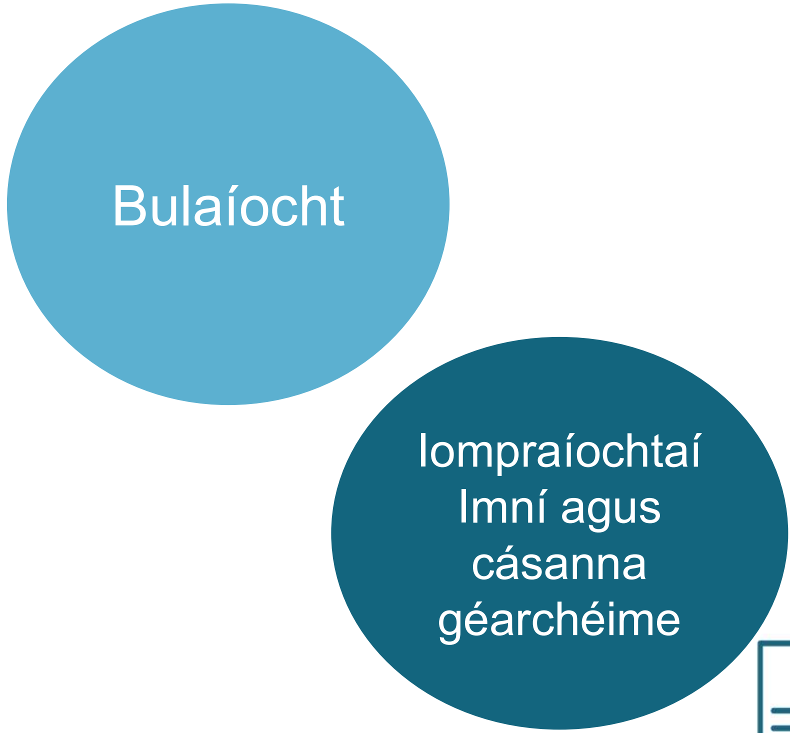

Nuair a bhíonn bulaíocht ina hábhar imní maidir le cosaint leanaí

Go ginearálta, is féidir aghaidh a thabhairt ar iompar bulaíochta gan rannpháirtíocht Tusla. Mar sin féin, is féidir le hiompar bulaíochta a bheith ina ábhar imní maidir le cosaint leanaí nuair a bhíonn dochar suntasach fisiceach nó mothúchánach mar thoradh air, nó nuair a bhíonn sé ina fhadhb leanúnach thromchúiseach agus nach bhfuil na bearta a dhéantar chun dul i ngleic léi éifeachtach.

Agus cinneadh á dhéanamh cén uair ba chóir iompar bulaíochta a thuairisciú do Tusla, ba chóir na fachtóirí seo a leanas a chur san áireamh:

- Tionchar ar an leanbh
- Gníomh cosanta/cuí arna dhéanamh ag tuismitheoirí/cúramóirí
- Gníomh cosanta/cuí arna dhéanamh ag an scoil
- Rannpháirtíocht linbh/teaghlaigh le seirbhísí tacaíochta ar nós SNSO.

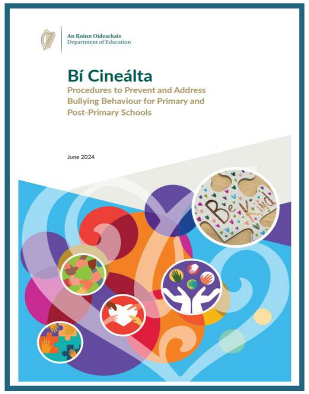

Alt 2.4

Iompraíochtaí Imní agus Cásanna Géarchéime

Leithlisiú

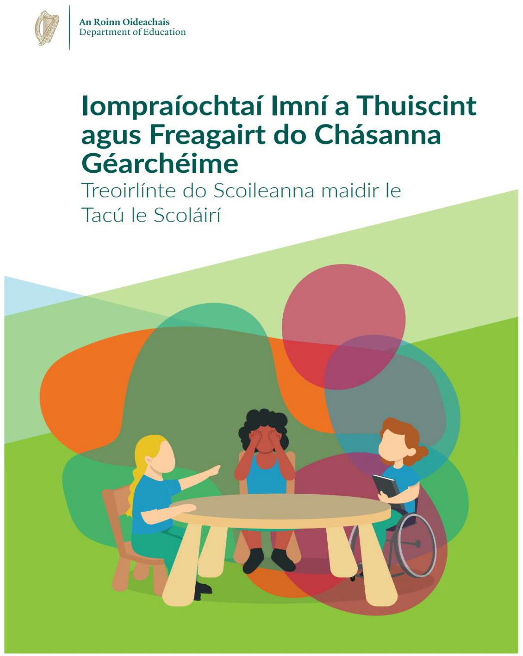

Srianadh fisiciúil

Alt 2.5, 2.5.1

Torthaí Sheisiún a hAon

Faoi dheireadh an tseisiúin seo, beidh na rannpháirtithe tar éis:

- scrúdú a dhéanamh ar an réasúnaíocht maidir le cosaint leanaí i scoileanna
- iniúchadh a dhéanamh ar phríomhghnéithe agus ar struchtúr na Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Scoileanna 2025
- an phríomhthéarmaíocht sna Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Scoileanna 2025 a bhreithniú
- iniúchadh a dhéanamh ar chineálacha mí-úsáide leanaí.

Príomhfhoghlaim - Machnamh - Gníomh

3. Rudaí a d’fhoghlaim mé
2. Gníomhartha a dhéanfaidh mé
1. Ceisteanna atá agam

Leabhrán Foghlama Ghairmiúla , lch.17

Tacaíochtaí

Oide

CRISIS IRELAND

An Garda Síochána
Ireland's National Police and Security Service

HSE
Health A to Z | Services | Living well | Mental health
Home > Mental health > Getting help for your mental health

National Counselling Service (NCS)

connect

SAMARITANS

Folláine le Chéile
Wellbeing Together

TOWARDS HEALING

HSE WorkWell
Employee Assistance Programme (EAP) Service Referral Form
All information provided to EAP is treated with confidentiality

ONE IN FOUR
Ending the trauma of childhood sexual abuse

MyMind
Centre for Mental Wellbeing

Sos

Oide

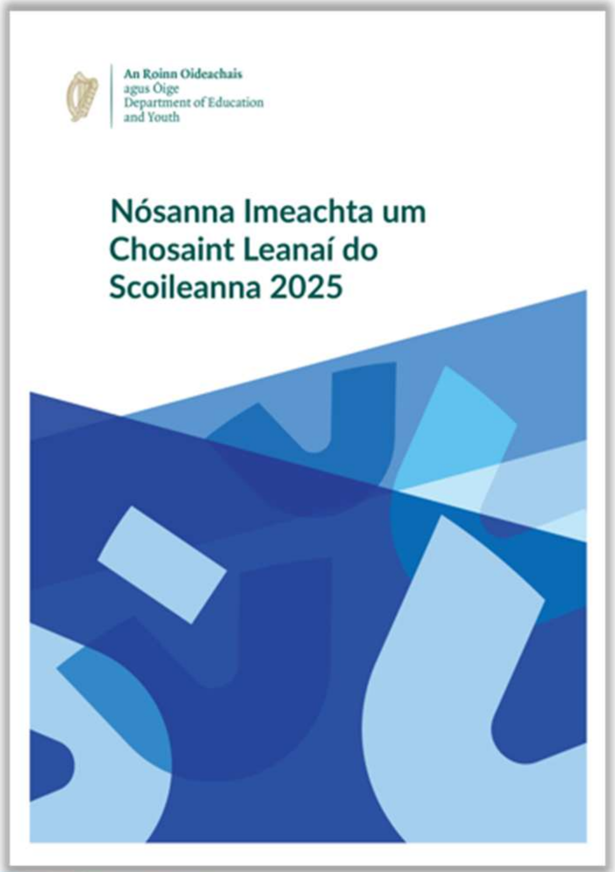

Ba chóir go mbeadh na Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Scoileanna 2025 agus an Ciorclán 0041/2025 a ghabhann leis mar phríomhfhoinse faisnéise do phearsanra na scoile ar chúrsaí a bhaineann le cosaint leanaí.

Níl sé i gceist go nglacfadh ábhar an Eispéiris Foghlama Ghairmiúil seo ionad an ghá atá le rannpháirtíocht iomlán a ghlacadh i Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Scoileanna 2025.

Torthaí Sheisiún a Dó

Faoi dheireadh an tseisiúin seo, beidh na rannpháirtithe tar éis:

- iniúchadh a dhéanamh ar chúinsí a fhágann gur lú an chosaint a bhíonn ag leanaí ar mhí-úsáid agus ar fhaillí
- tuiscint a fháil ar róil agus ar freagrachtaí phearsanra uile na scoile
- tuiscint a fháil ar an gcaoi chun déileáil le nochtadh ó leanaí
- feasacht a fhorbairt ar riachtanais choinneála taifead
- tuiscint a fháil ar na céimeanna ábhartha atá le glacadh agus ábhar imní á thuairisciú
- na ceanglais agus na nósanna imeachta a bhreithniú maidir le líomhaintí nó amhras faoi mhí-úsáid leanaí i dtaca le fostaithe scoile.

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Oide

Cúinsí a fhágann nach mbíonn a oiread cosanta ag leanaí ar mhí-úsáid agus ar fhaillí

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Cén chúinsí a d'fhéadfadh Leanaí a Dhéanamh Níos Leochailí i Leith Mí-Úsáide agus Faillí?

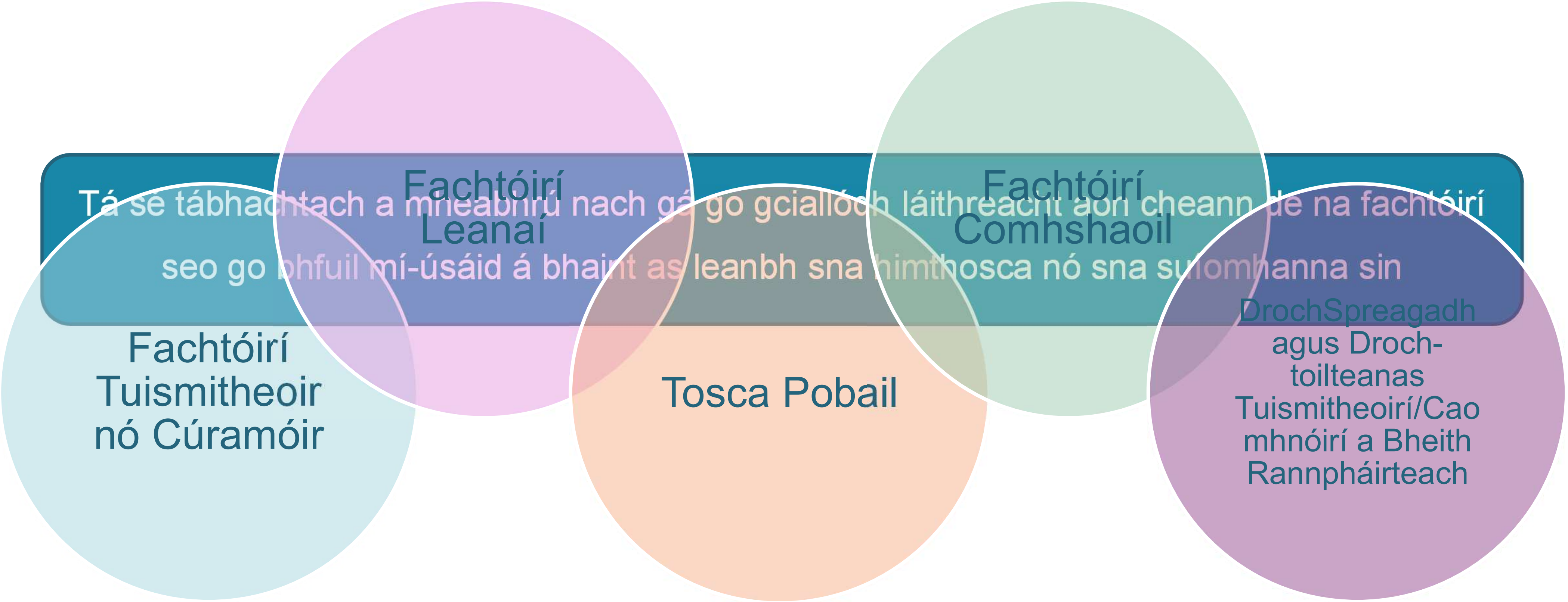

Cúinsí a d'fhéadfadh Leanaí a fhágáil gan a oiread cosanta ar mhí-úsáid agus ar fhaillí

Tá sé tábhachtach cuimhneamh nach gá go gciallódh aon cheann de na fachtóirí seo go bhfuil mí-úsáid á déanamh ar leanbh sna cúinsí nó sna suíomhanna sin.

Fachtóirí Tuismitheora nó Cúramóra

- Mí-úsáid drugaí agus alcóil
- Andúil, lena n-áirítear cearrbhachas
- Saincheisteanna meabhairshláinte
- Saincheisteanna míchumais tuismitheoirí, lena n-áirítear míchumas foghlama nó intleachtúil
- Caidreamh coimhlinte
- Foréigean teaghlaigh
- Tuismitheoirí óga

Fachtóirí leanaí

- Aois
- Inscne
- Gnéasachta
- Míchumas
- Saincheisteanna meabhairshláinte lena n-áirítear féinghortú agus féinmharú
- Deacrachtaí cumarsáide
- Gáinneáilte/Saothraithe
- Míúsáid roimhe seo
- Cúramóir óg

Cúinsí a d'fhéadfadh Leanaí a fhágáil gan a oiread cosanta ar mhí-úsáid agus ar fhaillí

Oide

Fachtóirí Pobail	Fachtóirí Timpeallachta
- Noirm chultúrtha, eitneacha, reiligiúnacha nó chreidimh-bhunaithe sa teaghlach nó sa phobal nach gcomhlíonann na caighdeáin leasa nó cosanta leanaí a éilítear sa dlínse seo. - Cleachtais a bhaineann go sonrach le cultúr, lena n-áirítear: - Ciorrú ball giniúna ban - Pósadh éigeantach - Foréigean onóra - Radacú	- Saincheisteanna tithíochta, lena n-áirítear nuair a bhíonn leanaí i gcóiríocht shealadach nó i staideanna tithíochta neamhchinnte. - Leanaí atá lasmuigh den bhaile agus nach gcónaíonn lena dtuismitheoirí, cibé acu go sealadach nó go buan. - Bochtaineacht/ag iarraidh déirce. - Bulaíocht. - Ábhair imní a bhaineann leis an idirlíon agus leis na meáin shóisialta

Cúinsí a d'fhéadfadh Leanaí a fhágáil gan a oiread cosanta ar mhí-úsáid agus ar fhaillí

Oide

Droch-spreagadh agus droch-thoilteanas tuismitheoirí/caomhnóirí dul i ngleic leis

- Gan freastal ar choinní.
- Easpa léargais nó tuisceana ar an tionchar a bhíonn ag rud ar an leanbh.
- Easpa tuisceana faoi cad é a chaithfidh tarlú chun athrú a dhéanamh.
- Teagmháil a sheachaint agus drogall a bheith ag obair le seirbhísí.
- Neamhábaltacht nó neamhthoilteanas cloí le pleananna comhaontaithe.

Cúinsí a d'fhéadfadh Leanaí a fhágáil gan a oiread cosanta ar mhí-úsáid agus ar fhaillí

Tá sé tábhachtach a mheabhrú nach gá go gciallódh láithreacht aon cheann de na fachtóirí seo go bhfuil mí-úsáid á bhaint as leanbh sna himthosca nó sna suíomhanna sin.

Ba cheart na fachtóirí seo a mheas mar chuid de bheith san airdeall ar an bhféidearthacht go bhféadfadh leanbh a bheith i mbaol mí-úsáide a fhulaingt agus chun aird Tusla a chur ar imní réasúnach.

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Oide

Róil agus Freagrachtaí

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Freagrachtaí Gach Pearsanra Scoile

Oide

Bí eolach … Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí,
le… hríomhchineál mí-úsáide.

B…
th…

B… a fhios agat …
agus leas leanaí a thuairiscí…

Tá róil agus freagrachtaí ag **pearsanra uile na scoile** maidir le cosaint leanaí

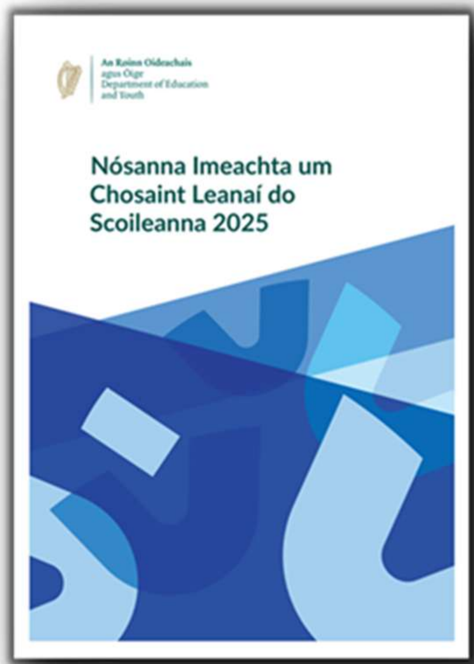

Ról an DIA agus an LDIA

Oide

An DIA:

- Is gnách gurb é an príomhoide é
- feidhmíonn sé mar phríomhdhuine acmhainne d'aon bhall de phearsanra scoile a bhfuil ábhar imní faoi chosaint leanaí acu
- cinntíonn sé go ndéanfar na ceanglais tuairiscithe a leanúint i gceart agus go pras
- cinntíonn sé go gcoimeádtar taifid chuí i gceart
- soláthraíonn sé, mar mhír neamhspleách, Tuairisc Mhaoirseachta ar Chosaint Leanaí ag cruinnithe BB
- cinntíonn sé go n-aithnítear saincheisteanna um chosaint leanaí agus go ndéantar iad a thuairisciú chomh luath agus is féidir.

Ról an DIA agus an LDIA

Oide

An LDIA:

- **Tá ról méadaithe ag an LDIA i Nósanna Imeachta 2025. Sa ról méadaithe seo beidh an LDIA ag tacú leis an DIA le cásanna um chosaint leanaí, le tuairisciú agus le taifeadadh.**
- glacann an LDIA freagrachtaí an DIA, in éagmais an DIA. Tacóidh an LDIA le hobair an DIA chun an ról sin a chomhlíonadh.

Mar sin féin:

- Ní hé an cás gur féidir leis an DIA nó LDIA líomhain a fháil. Má bhíonn an DIA agus an LDIA araon ar an láthair, is é an DIA a fhaigheann an tuairisc i gcónaí.

Alt 4.3.5

Oide

Déileáil le Nochtadh

Nochtadh Mí-Úsáide

Gníomhaíocht

Cé go mbeidh bacainní ann i gcónaí ar pháistí labhairt faoi cheist chasta na mí-úsáide leanaí, is féidir le múinteoirí coinníollacha a chruthú a thacaíonn le leanaí nochtadh a dhéanamh.

(Nohilly & Treacy, 2024)

Pléigh agus taifead a dhéanamh:

1. Cad iad na bacainní a chuireann cosc ar scoláirí mí-úsáid a nochtadh?
2. Cad iad na coinníollacha a thacaíonn le scoláirí nochtadh a dhéanamh?

Bacainní a chuireann cosc ar scoláirí mí-úsáid a nochtadh

Oide

- Féadfaidh siad a réasúnú a go bhfulaingtear /gceadaítear an mhí-úsáid
- Tromchúis thuigthe na mí-úsáide
- Séanadh go bhfuil mí-úsáid ag tarlú
- Gaol leis an gciontóir
- Gan aon duine le labhairt leis
- Níl sé ar a gcumas go forbarthach mí-úsáid a thuiscint
- Níl an stór focal acu lena n-ábhair imní a chur in iúl
- Faoi bhagairt/imeaglú ag an gciontóir
- Mothú náire / ciontachta / aiféaltais a bheith orthu
- Eagla go mbeifí anuas orthu nó go gcuirfí bréag ina leith
- Mothú nach bhfeictear iad nó nach n-éistear leo

(Nohilly & Treacy, 2024)

Coinníollacha a Thacaíonn le Scoláirí Mí-Úsáid a Nochtadh

- Caidreamh dearfach le duine fásta iontaofa
- Éisteacht chúramach ag duine fásta
- Idirghabháil ó dhaoine eile
- Foghlaim faoi chaidreamh sláintiúil agus oideachas gnéis
- Ag creidiúint go bhféadfadh duine cabhrú
- Duine fásta an mhí-úsáid a aithint
- Ag mothú go gcreidfí iad
- Aeráid agus atmaisféar dearfach sa seomra ranga

(Nohilly & Treacy, 2024)

Déileáil le Nochtaí ó Leanaí

Tá sé tábhachtach go mbeadh gach ball de phearsanra na scoile ar an eolas agus ullmhaithe chun freagairt do pháiste a d'fhéadfadh mí-úsáid a nochtadh.

Conas a dhéanfá déileáil le nochtadh ó scoláire?

Déileáil le Nochtaí ó Leanaí

Tá sé tábhachtach go mbeadh gach ball de phearsanra na scoile ar an eolas agus ullmhaithe chun freagairt do pháiste a d'fhéadfadh mí-úsáid a nochtadh.

- Fan socair agus éist gan cur isteach orthu
- Glac an nochtadh dáiríre agus cuir an leanbh ar a suaimhneas
- Lig don leanbh labhairt go saor, ar a luas féin
- Ná geall rúndacht ná ná tabhair breithiúnas
- Ná cuir ach ceisteanna tacúla, neamh-threoracha
- Deimhnigh tuiscint agus mínigh cad é a tharlóidh ina dhiaidh sin
- Coinnigh faisnéis faoi rún
- Taifead sonraí go pras, ag baint úsáid as focail an pháiste; ná hiarr orthu é a scríobh
- Tuairiscigh don Duine Idirchaidrimh Ainmnithe (DIA)

Alt 2.9

Déileáil le Nochtaí ó Leanaí

Tacaíocht Leanúnach

Ní mór a mheabhrú i gcónaí go bhfuil ról tacaíochta, ní imscrúdaitheach ag pearsanra na scoile.

Is céim ollmhór é an nochtadh do leanbh.

Tar éis nochtadh a fháil ó leanbh, ba cheart do phearsanra na scoile leanúint ar aghaidh ag tairiscint tacaíochta, go háirithe trí:

- Caidreamh dearfach a choinneáil leis an leanbh.
- Línte cumarsáide a choinneáil oscailte trí éisteacht go cúramach leis an leanbh.

Ba cheart déileáil le haon nochtadh breise mar chéad nochtadh agus ba cheart freagairt dó mar chéad nochtadh.

Déileáil le Nochtaí ó Leanaí

Cad iad na himpleachtaí atá aige seo i do ról mar bhall de phobal na scoile?

Faisnéis a Choinneáil siar/a Roinnt

Foráiltear le **halt 16(3) den Acht um Thús Áite do Leanaí 2015** go gcosnaítear duine sainordaithe, lena n-áirítear múinteoir cláraithe a roinneann faisnéis le Tusla de bhun iarratais ar chúnamh sainordaithe arna dhéanamh ag Tusla de réir alt 16 den Acht, ó dhliteanas sibhialta i ndáil leis an bhfaisnéis sin a roinnt le Tusla.

Alt 1.1.6, 1.1.11, 4.2.10, 4.2.12

Oide

Taifead do Phearsanra Uile na Scoile

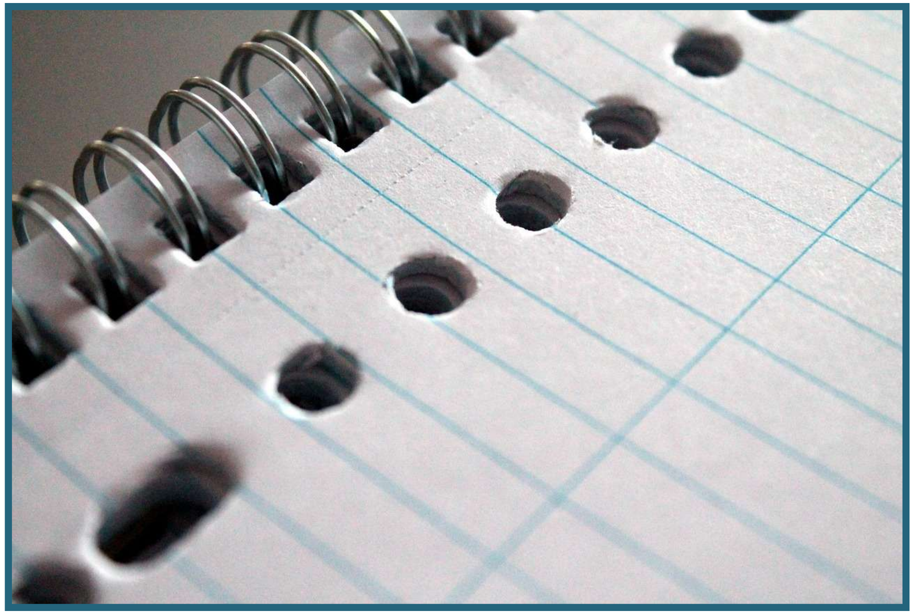

Taifead Scríofa

Déan taifead scríofa ar an gcomhrá chomh luath agus is féidir, chomh mionsonraithe agus is féidir, b'fhearr focail a lua a úsáideadh dáiríre.

Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara nach gá an taifead seo a anaithnidiú ag an bpointe seo.

Ba cheart cur síos mionsonraithe a dhéanamh ar chomharthaí díobhála coirp agus, más cuí, iad a sceitseáil.
Níor chóir grianghraif a thógáil.

Cé gur chóir go mbeadh cead ag leanbh ráiteas scríofa a dhéanamh más mian leo é sin a dhéanamh, tá sé tábhachtach a lua nár chóir go n-iarrfaí ar an bpáiste cuntas a scríobh ar a nochtadh don taifead.

Seiceáil an taifead scríofa leis an leanbh, nuair is féidir.

Sínigh agus dátaigh an taifead scríofa agus tabhair é don DIA.

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Oide

Tuairisciú ar Ábhair Imní maidir le Cosaint Leanaí

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Téarmaíocht Ábhartha

Duine sainordaithe

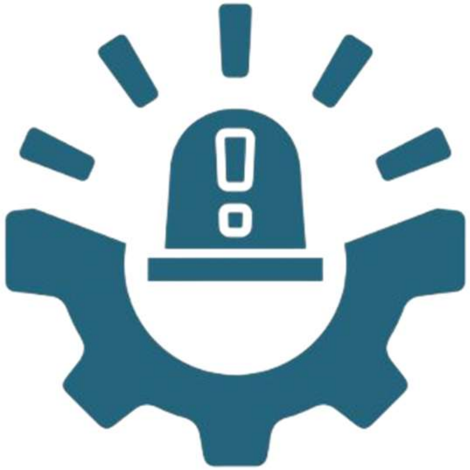

Táirseach na díobhála

Cad é Tairseach an Dochair?

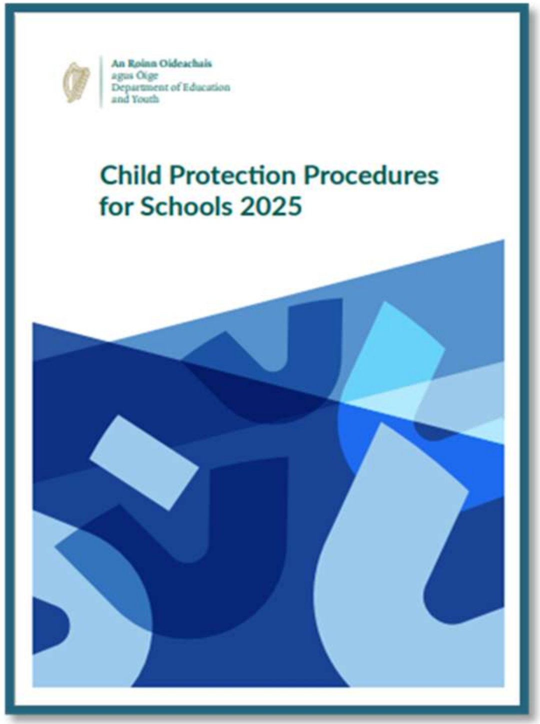

Sroichtear tairseach an dochair nuair a bhíonn a fhios ag an duine sainordaithe, go gcreideann sé nó go bhfuil forais réasúnacha aige le bheith in amhras go ndearnadh, go bhfuil nó go bhfuil an baol ann go gcaithfí go dona le leanbh go dtí an pointe go **ndearnadh nó go bhfuiltear ag cur isteach go tromchúiseach ar shláinte, ar fhorbairt nó ar leas an linbh, nó ar dócha go ndéanfaí difear tromchúiseach.**

Alt 2.3

Ábhair Imní a Thuairisciú Príomhchéimeanna

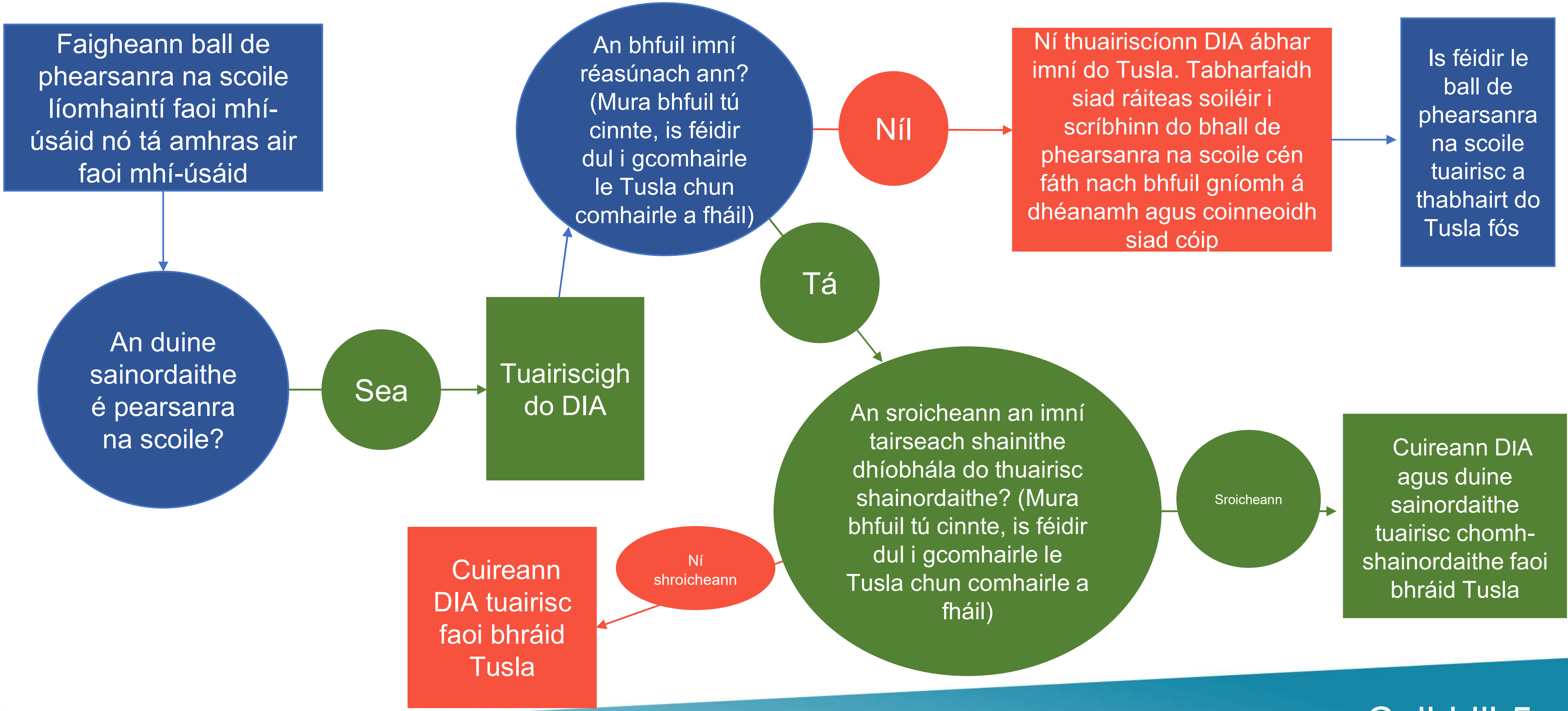

Tuairisciú ar Ábhair Imní

Cad é a tharlaíonn má bhaineann an imní leis an DIA?

Tuairiscítear an t-ábhar do Chathaoirleach an bhoird bhainistíochta nó do Phríomhoifigeach Feidhmiúcháin an BOO.

Glacfaidh an cathaoirleach nó an POF ról an DIA agus leanfaidh siad na nósanna imeachta ábhartha.

Tacóidh an LDIA leis an gcathaoirleach nó leis an bPríomhfheidhmeannach ina ról mar DIA i gcás den sórt sin.

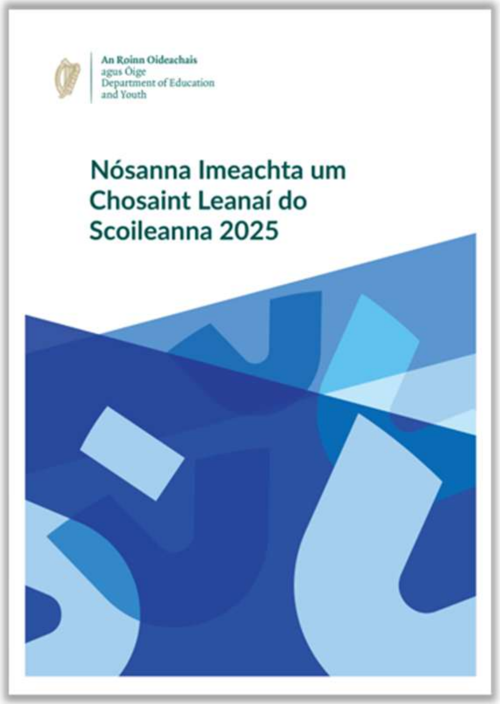

Alt 5.1.9, 4.3.5

Tuairisciú ar Ábhair Imní

Cad é ar féidir liom a bheith ag súil leis nuair a thuairiscím ábhar imní?

Ábhar imní ardaithe ag pearsanra na scoile	• Ba chóir don DIA: • A chur in iúl duit go bhfuil comhairle á lorg ó Tusla. • an chomhairle a chur in iúl duit nuair a fhaightear í. • taifead a choinneáil de sin.
Má chinneann DIA gan tuairisc a thabhairt do Tusla	• Ba chóir don DIA: • ráiteas soiléir, scríofa a thabhairt maidir leis na cúiseanna nach bhfuil gníomh á dhéanamh • taifead a choinneáil den ráiteas.

Má tá imní ort fós, tá saoirse agat dul i gcomhairle le Tusla tú féin nó tuairisc a thabhairt dóibh.

Is féidir foirm thuairisce Tusla a íoslódáil ó **www.tusla.ie**

Má thugann tú tuairisc do Tusla, ní mór cóip den tuairisc a chur ar fáil don DIA.

Ábhair Imní a Thuairisciú

Tuismitheoirí a chur ar an eolas/Gan tuismitheoirí a chur ar an eolas

Tuismitheoirí/ cúramóirí a chur ar an eolas	Tá freagracht ar an DIA, seachas an ball de phearsanra na scoile lena mbaineann, an tuismitheoir/cúramóir a chur ar an eolas faoi ábhar imní/tuairisc maidir le cosaint leanaí.

Gan tuismitheoir/ cúramóir a chur ar an eolas go bhfuil tuairisc á déanamh do Tusla	Ní gá tuismitheoir/cúramóir a chur ar an eolas go bhfuil tuairisc á déanamh: -Más amhlaidh trí sin a dhéanamh, go gcuirfear an leanbh i mbaol breise; nó -I gcásanna ina bhféadfadh eolas an teaghlaigh ar an tuairisc dochar a dhéanamh do chumas Tusla measúnú riosca a dhéanamh; nó -Má tá an tuairisceoir den tuairim réasúnach go bhféadfadh sé an tuairisceoir a chur i mbaol díobhála ón teaghlach.

Alt 5.3.6, 5.3.7, 5.3.8

Ábhair Imní a Thuairisciú

Oide

Ní hé an cás gur féidir leis an DIA <u>nó</u> an LDIA líomhain a fháil.

Má bhíonn an DIA agus an LDIA araon ar an láthair, is é an DIA a fhaigheann an tuairisc i gcónaí.

Sa chás nach bhfuil an DIA ná an LDIA i láthair nó ar fáil, agus nach bhfuil aon bhall foirne ag feidhmiú go hoifigiúil ina ról, is é Cathaoirleach Bhord Bainistíochta na Scoile, nó an príomhfheidhmeannach (nó a thoscaire) i gcás scoil BOO, a ghlacfaidh an ról a ghlacann an DIA air féin de ghnáth.

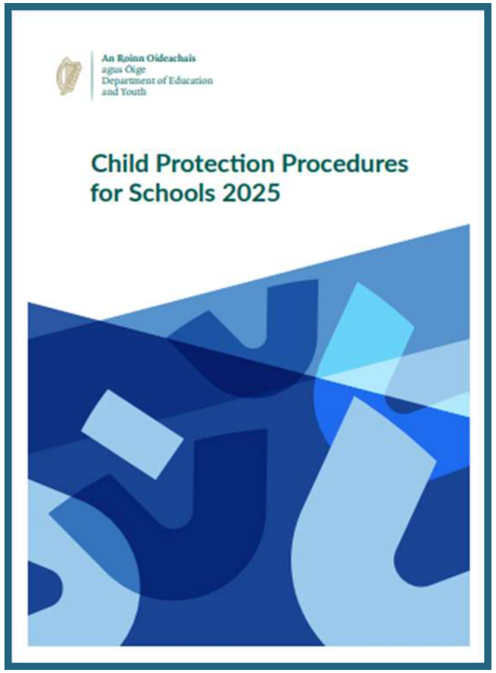

Alt 4.3.3, lch 41, 4.3.5, lch 42

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Oide

Cúnamh Sainordaithe

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Freagrachtaí Reachtúla na nDaoine Sainordaithe

Tá dhá phríomhfhreagracht reachtúla ag duine sainordaithe:

a)Aon eolas, creideamh nó forais réasúnacha le hamhras go ndearnadh dochar do leanbh, go bhfuil dochar á dhéanamh dó nó go bhfuil sé i mbaol go ndéanfaí díobháil dó a thuairisciú do Tusla.

b) Cuidiú le Tusla measúnú a dhéanamh ar ábhar imní a bhí ina ábhar do thuairisc shainordaithe, má iarrann Tusla é sin.

Cúnamh Sainordaithe

Féadfaidh Tusla a iarraidh ar dhuine sainordaithe aon fhaisnéis agus cúnamh comhréireach a sholáthar chun cabhrú le Tusla measúnú a dhéanamh ar an riosca do leanbh a eascraíonn as tuairisc shainordaithe.

Ní mór do dhuine sainordaithe cloí leis an iarratas sin, is cuma cé a chuir isteach an tuairisc shainordaithe.

D'fhéadfadh go n-áireofaí le cúnamh sainordaithe iarratas ar bhreis faisnéise a sholáthar ar an bhfón, tuairisc ó bhéal nó i scríbhinn a chur ar fáil nó freastal ar chruinniú.

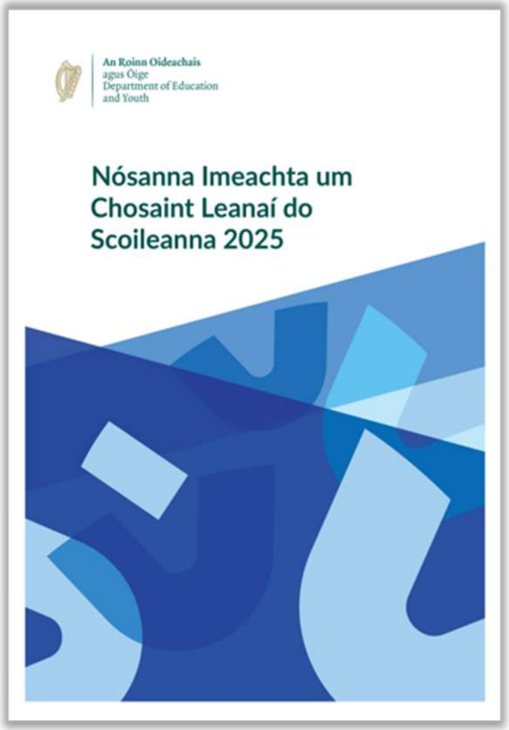

Alt 4.2.9

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Oide

Líomhaintí nó Amhras faoi Mhí-Úsáid Leanaí maidir le Fostaithe Scoile

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Líomhaintí nó Amhras faoi Mhí-Úsáid Leanaí maidir le Fostaithe Scoile

Nósanna Imeachta le Leanúint:

Tá dhá shraith nósanna imeachta le leanúint sa chás go mbíonn líomhain ann i gcoinne fostaí scoile:

- An t-ábhar imní maidir le cosaint leanaí a thuairisciú do Tusla
- An nós imeachta chun déileáil leis na cúrsaí fostaíochta.

Sa chás go bhfuil líomhain i gcoinne ball de phearsanra na scoile, moltar nach mbeadh an duine céanna freagrach as déileáil leis an tsaincheist tuairiscithe agus leis an tsaincheist fostaíochta.

Tá an DIA freagrach as an ábhar a thuairisciú do Tusla.
Tá an fostóir freagrach as dul i ngleic leis na saincheisteanna fostaíochta

Líomhaintí nó Amhras faoi Mhí-Úsáid Leanaí maidir le Fostaithe Scoile

Inneachar Chaibidil 7:

Alt 7.1 Réamhrá

Alt 7.2 Nós imeachta tuairiscithe

Alt 7.3 Gníomh atá le déanamh ag an bhfostóir i ndáil leis an bhfostaí

Alt 7.4 Gníomh araíonachta

Alt 7.5 Gníomh atá le déanamh sa chás go n-ardaíonn tuismitheoir/ cúramóir ábhar imní maidir le cosaint leanaí

Alt 7.6 Comhroinnt Faisnéise ag Tusla

Torthaí Sheisiún a Dó

Faoi dheireadh an tseisiúin seo, beidh na rannpháirtithe tar éis:

- iniúchadh a dhéanamh ar chúinsí a fhágann gur lú an chosaint a bhíonn ag leanaí ar mhí-úsáid agus ar fhaillí
- tuiscint a fháil ar róil agus ar freagrachtaí phearsanra uile na scoile
- tuiscint a fháil ar an gcaoi chun déileáil le nochtadh ó leanaí
- feasacht a fhorbairt ar riachtanais choinneála taifead
- tuiscint a fháil ar na céimeanna ábhartha atá le glacadh agus ábhar imní á thuairisciú
- na ceanglais agus na nósanna imeachta a bhreithniú maidir le líomhaintí nó amhras faoi mhí-úsáid leanaí i dtaca le fostaithe scoile.

Athmhachnamh ar an Eochairfhoghlaim-Gníomhaíocht

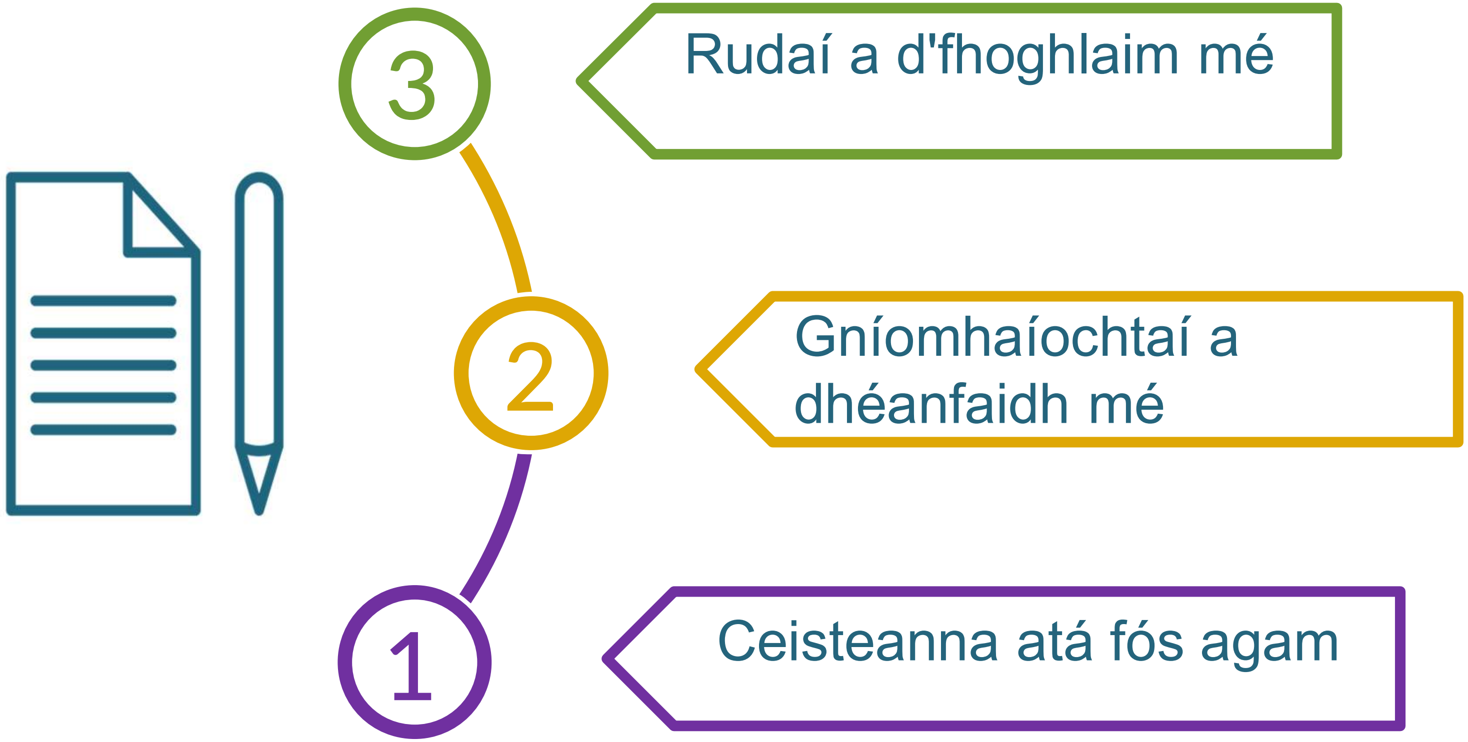

Lón

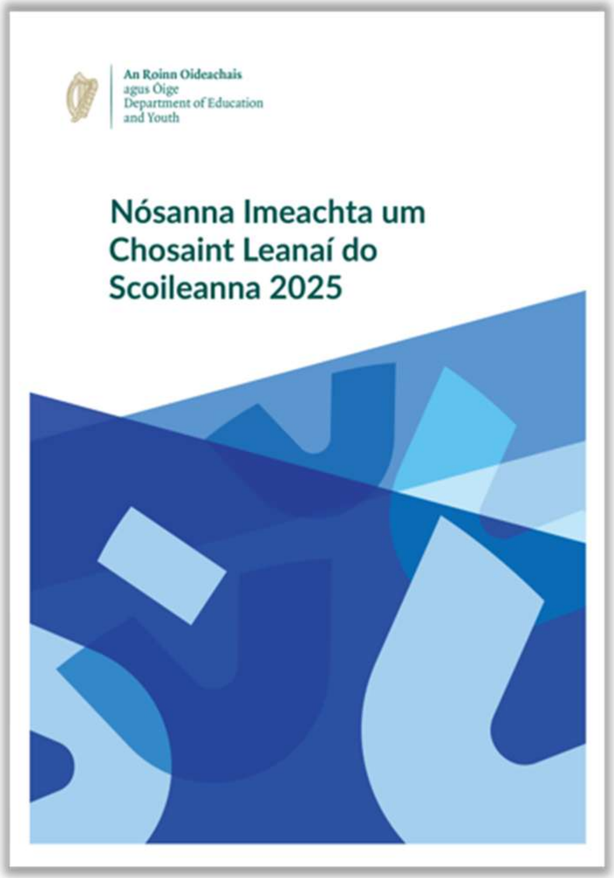

Ba chóir go mbeadh na Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Scoileanna 2025 agus an Ciorclán 0041/2025 a ghabhann leis mar phríomhfhoinse faisnéise do phearsanra na scoile ar chúrsaí a bhaineann le cosaint leanaí.

Níl sé i gceist go nglacfadh ábhar an Eispéiris Foghlama Ghairmiúil seo ionad an ghá atá le rannpháirtíocht iomlán a ghlacadh i Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Scoileanna 2025.

Torthaí Sheisiún a Trí

Faoi dheireadh an tseisiúin seo, beidh na rannpháirtithe tar éis:

- tuiscint a fháil ar róil agus ar oibleagáidí maoirseachta
- eolas agus tuiscint a fháil ar chleachtais chumhdach leanaí
- iniúchadh agus breithniú a dhéanamh ar an Ráiteas um Chumhdach Leanaí agus ar an Measúnú Riosca, lena n-airítear an ráiteas atá sothuighthe ag scoláirí
- iniúchadh a dhéanamh ar riachtanais oiliúna agus ar na tacaíochtaí atá ar fáil.

Oide

Maoirseacht

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí
Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Maoirseacht laistigh de Scoileanna

Cuspóir na Maoirseachta

Maoirseacht agus Comhlíonadh ag Ceannaireacht na Scoile

Maoirseacht ag an mBord Bainistíochta

Maoirseacht ó Chigireacht na Roinne Bunscoileanna agus Scoileanna Speisialta

Oide

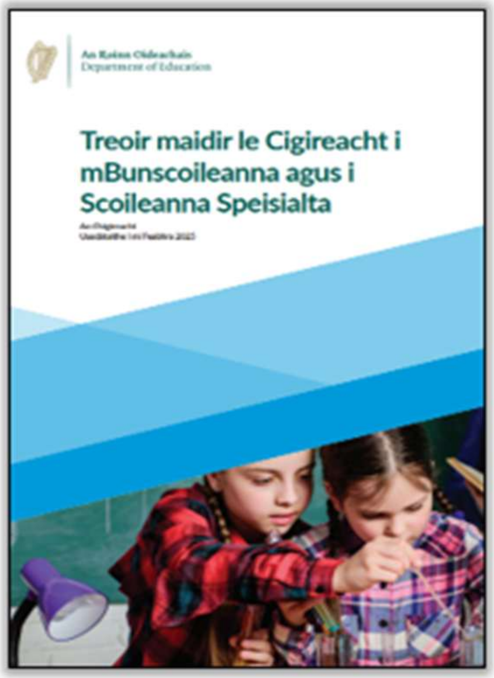

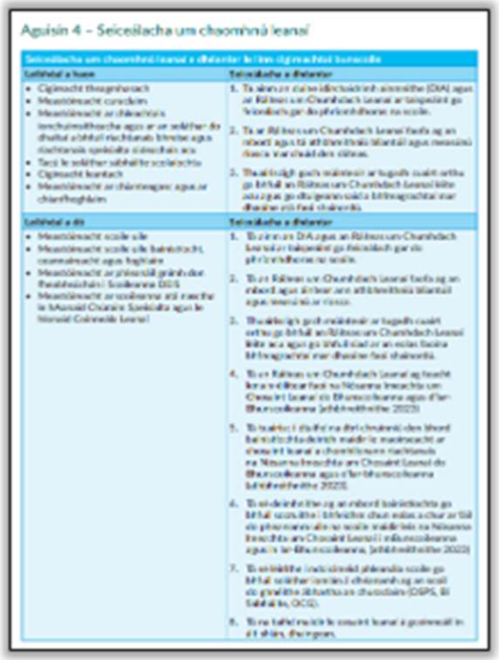

Maoirseacht ag Cigireacht na Roinne Iar-bhunscoileanna

Oide

An Roinn Oideachais
Department of Education

Treoir maidir le Cigireacht in Iar-Bhunscoileanna

An Chigireacht
Uasdátaithe i mí Feabhra 2025

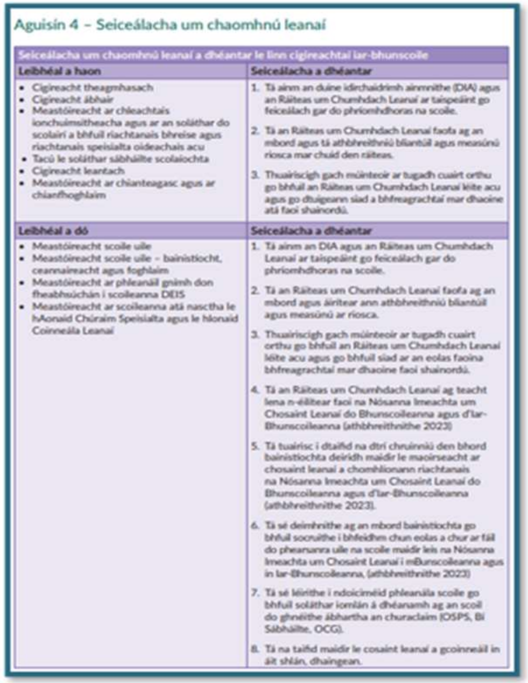

Aguisín 4 – Seiceálacha um chaomhnú leanaí

Seiceálacha um chaomhnú leanaí a dhéantar le linn cigireachtaí iar-bhunscoile	
Leibhéal a haon	**Seiceálacha a dhéantar**
• Cigireacht theagmhasach • Cigireacht ábhair • Meastóireacht ar chleachtais ionchuimsitheacha agus ar an soláthar do scoláirí a bhfuil riachtanais bhreise agus riachtanais speisialta oideachais acu • Tacú le soláthar sábháilte scolaíochta • Cigireacht leantach • Meastóireacht ar chianteagasc agus ar chianfhoghlaim	1. Tá ainm an duine idirchaidrimh ainmnithe (DIA) agus an Ráiteas um Chumhdach Leanaí ar taispeáint go feiceálach gar do phríomhdhoras na scoile. 2. Tá an Ráiteas um Chumhdach Leanaí faofa ag an mbord agus tá athbhreithniú bliantúil agus measúnú riosca mar chuid den ráiteas. 3. Thuairiscigh gach múinteoir ar tugadh cuairt orthu go bhfuil an Ráiteas um Chumhdach Leanaí léite acu agus go dtuigeann siad a bhfreagrachtaí mar dhaoine atá faoi shainordú.
Leibhéal a dó	**Seiceálacha a dhéantar**
• Meastóireacht scoile uile • Meastóireacht scoile uile – bainistíocht, ceannaireacht agus foghlaim • Meastóireacht ar phleanáil gnímh don fheabhsúchán i scoileanna DEIS • Meastóireacht ar scoileanna atá nasctha le hAonaid Chúraim Speisialta agus le hIonaid Coinneála Leanaí	1. Tá ainm an DIA agus an Ráiteas um Chumhdach Leanaí ar taispeáint go feiceálach gar do phríomhdhoras na scoile. 2. Tá an Ráiteas um Chumhdach Leanaí faofa ag an mbord agus áirítear ann athbhreithniú bliantúil agus measúnú ar riosca. 3. Thuairiscigh gach múinteoir ar tugadh cuairt orthu go bhfuil an Ráiteas um Chumhdach Leanaí léite acu agus go bhfuil siad ar an eolas faoina bhfreagrachtaí mar dhaoine faoi shainordú. 4. Tá an Ráiteas um Chumhdach Leanaí ag teacht lena n-éilítear faoi na Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Bhunscoileanna agus d'Iar-Bhunscoileanna (athbhreithnithe 2023) 5. Tá tuairisc i dtaifid na dtrí chruinniú den bhord bainistíochta deiridh maidir le maoirseacht ar chosaint leanaí a chomhlíonann riachtanais na Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Bhunscoileanna agus d'Iar-Bhunscoileanna (athbhreithnithe 2023). 6. Tá sé deimhnithe ag an mbord bainistíochta go bhfuil socruithe i bhfeidhm chun eolas a chur ar fáil do phearsanra uile na scoile maidir leis na Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí i mBunscoileanna agus in Iar-Bhunscoileanna, (athbhreithnithe 2023) 7. Tá sé léirithe i ndoiciméid phleanála scoile go bhfuil soláthar iomlán á dhéanamh ag an scoil do ghnéithe ábhartha an churaclaim (OSPS, Bí Sábháilte, OCG). 8. Tá na taifid maidir le cosaint leanaí á gcoinneáil in áit shlán, dhaingean.

Forléargas ar ghníomhaíochtaí cigireachta: Cigireacht um chosaint agus chumhdach leanaí

Roimh an gcigireacht	Réamhfhógra	Réamhfhógra idir ceithre uair an chloig is fiche agus ocht n-uair an chloig is daichead don scoil (I gcásanna áirithe, d'fhéadfadh cigireachtaí um chosaint agus chumhdach leanaí tarlú gan réamhfhógra.)
	Gníomhaíocht na Cigireachta	Déanann an cigire teagmháil leis an bpríomhoide chun: • breac-chuntas a thabhairt ar leagan amach na cigireachta • an cháipéisíocht is gá a dheimhniú
		Socruithe a dhéanamh do chruinnithe le • cathaoirleach an bhoird bainistíochta • grúpa(í) scoláirí
		Socruithe a dhéanamh do shuirbhéanna tuismitheoirí
		Foirm Theagmhála Scoile
		Cuireann an cigire Foirm Féintuairiscithe um Ghrinnfhiosrúchán chuig an scoil
	Gníomhaíocht na scoile	An príomhoide: • an Fhoirm Theagmhála Scoile a chomhlíonadh agus a chur ar ais chuig an gcigire • treoracha a dháileadh a thugann le fios conas is féidir le tuismitheoirí an suirbhé ar líne a chomhlánú (cigireacht thosaigh ar chosaint agus chumhdach leanaí) Cinntíonn an príomhoide go bhfuil • an Fhoirm Féintuairiscithe um Ghrinnfhiosrúchán sínithe agus comhlánaithe • gach doiciméad is gá ar fáil don chigireacht
Le linn na cigireachta	Gníomhaíocht na Cigireachta	Iarrann an cigire liostaí ranga agus liosta pearsanra na scoile ón bpríomhoide Athbhreithniú ar cháipéisíocht: • taifid um chosaint leanaí • miontuairiscí chruinnithe an bhoird bainistíochta • ráiteas um chumhdach leanaí, measúnú riosca san áireamh • plean scoile don OSPS agus do Bí Sábháilte • sampla de chláir ama múinteoirí aonair • sampla de chuntais mhíosúla • polasaí úsáide inghlactha
		Cruinnithe: • le sampla de phearsanra na scoile • leis an Duine Idirchaidrimh Ainmnithe • leis an Leas-Duine Idirchaidrimh Ainmnithe • le cathaoirleach an bhoird bainistíochta agus comhaltaí eile, má tá fáil orthu • le grúpa(í) scoláirí • leis an gcomhordaitheoir OSPS/OCG (má tá comhordaitheoir OSPS/OCG sa scoil) agus/nó an príomhoide • le hionadaithe ó chumann na dtuismitheoirí (cigireacht deiridh um chosaint agus chumhdach leanaí)
		Aiseolas don phríomhoide agus don DIA (i gcásanna nuair nach ionann an DIA agus an príomhoide)
		Féadfaidh cathaoirleach an bhoird bainistíochta a bheith i láthair freisin
	Gníomhaíocht na scoile	Cuireann an príomhoide aon taifid, doiciméid ar fáil agus eagraíonn siad na cruinnithe
Tar éis na cigireachta	Gníomhaíocht na Cigireachta	Freagraí comhthiomsaithe ar na suirbhéanna roinnte leis an scoil
		Eisítear dréacht-thuairisc le haghaidh dearbhú fíricí agus freagairt scoile
	Gníomhaíocht na scoile	Athbhreithnítear an tuairisc le haghaidh dearbhú fíricí
		Is féidir leis an scoil freagairt scoile a chur isteach
	Gníomhaíocht na Cigireachta	Foilsiú na tuairisce deiridh ar www.gov.ie/ga/tuairisci-scoile/

Alt 12.4.4

Oide

Maoirseacht á Dhéanamh ag Cigireachta na Roinne

CCCL- Príomhghnéithe

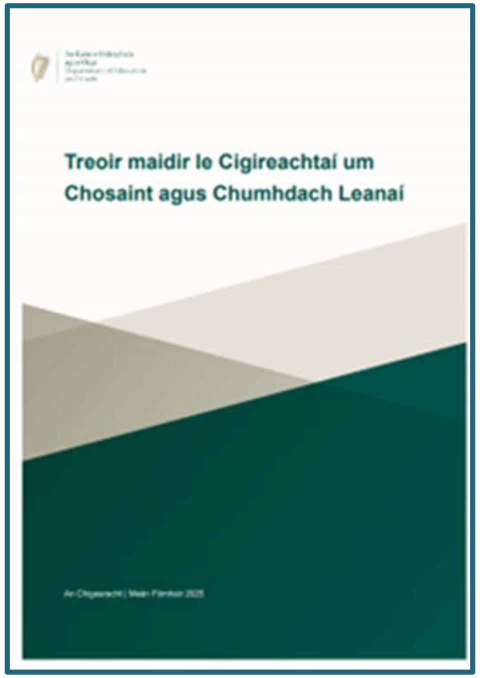

- Cigireacht in aon lá amháin
- Tabharfar fógra dhá lá
- Tabharfar dhá shuirbhé do thuismitheoirí agus do dhaltaí
- Cruinnithe le DIA, LDIA, Cathaoirleach agus rogha de phearsanra scoile
- Athbhreithniú ar an gcáipéisíocht
- Cruinniú aiseolais idir cigirí, an príomhoide (DIA) agus LDIA
- Pléifear torthaí na suirbhéanna leis an scoil i nglaoch a leanfaidh
- Leanfaidh dréacht den tuarascáil chigireachta ina dhiaidh sin
- Eiseofar aon tuarascáil amháin don scoil, a chuireann in iúl leibhéal comhlíontachta na scoile ar lá na cigireachta, agus an ghníomhaíocht a leanfaidh (más gá), agus foilseofar í ar an suíomh gov.ie

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Oide

Cumhdach Leanaí

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Oide

Cén rud é Cumhdach Leanaí?

2 nóiméad

Cumhdach Leanaí - Gníomhaíocht

Is é atá i gceist le cumhdach leanaí an leanbh a chosaint ar dhíobháil, a leas a chur chun cinn agus timpeallacht a chruthú a chuireann ar chumas leanaí agus daoine óga fás, forbairt agus a lánacmhainneacht a bhaint amach.

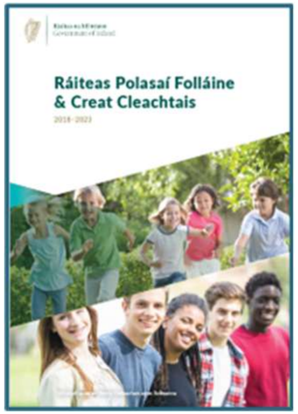

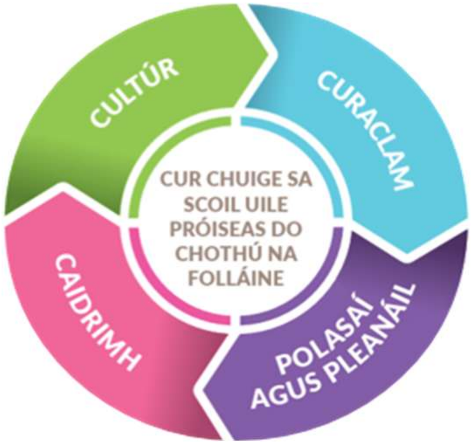

Cad iad na cleachtais chumhdaigh atá ag tarlú i do scoil faoi gach ceann de na ceithre príomhréimse folláine?

Cumhdach Leanaí

Soláthar Curaclaim agus Mí-Úsáid Leanaí a Chosc- Bunscoileanna

Oide

Tugtar achoimre i gCiorclán 65/2011 go gceanglaítear ar gach bunscoil an clár Bí Sábháilte a chur i bhfeidhm go hiomlán.

Forbraíodh na Torthaí Foghlama i tSonraíocht na Folláine chun ailíniú leis an gclár Bí Sábháilte, agus ní mór an clár a mhúineadh fós.

Cumhdach Leanaí - Soláthar Curaclaim-Bunscoil

Oide

Tacaíochtaí Láithreáin Ghréasáin

webwise.ie

Greille Teanga Íogair

CNCM – Sraith Uirlisí OSPS/OCG

- Acmhainní lena n-úsáid i dTeagasc OSPS/OCG
- Ag Ullmhú don Teagasc
- OSPS/OCG a Theagasc

Rang	Snáithe/ Snáithaonad	Cuspóirí Curaclaim	Foclóir	Lch Leabhrán OCG	Lch Leabhrán 'Misneach'	Acmhainní breise
Naíonáin	**Mise** Ag Fás agus ag Athrú Ag Tabhairt Aire de mo Chorp	**Ag Fás agus ag Athrú** • eirí feasach ar bheatha nua agus ar bhreith sa saol • feasacht faoi bhreith dhaonna a fhorbairt **Ag Tabhairt Aire de mo chorp** • codanna den chorp fireann is den chorp baineann a ainmniú, ag úsáid téarmaí anatamaíocha oiriúnacha	broinn (womb) cothú cíche (breastfeeding) bod/péineas (penis) pit (vulva)	Beatha Nua lch 68 Mo Chorp lch 147 Ag tabhairt aire do bheatha nua lch 137 Ag an trá/linn snámha lch 153	Ár gCorp Iontach lch 94 (Leabhar na Naíonáin Shinsearacha)	Bábóga anatamaíochta Leabhair le leanbh le feiceáil inti Leanbh óg mar chuairteoir don rang
Rang a 1/2	**Mise** Ag Fás agus ag Athrú Ag Tabhairt Aire de mo Chorp	**Ag Fás agus ag Athrú** • dul i gceann tuisceana gur gnéithe den saolré uile iad síolrú, breith, beatha, fás agus bás **Ag Tabhairt Aire de mo chorp** • codanna den chorp fireann is den chorp baineann a ainmniú, ag úsáid téarmaí anatamaíocha oiriúnacha	broinn (womb) cothú cíche (breastfeeding) bod/péineas (penis) pit (vulva) úiréadra (urethra) faighin (vagina)	Iontas Beatha Nua lch 59/151 An chaoi a bhfeidhmíonn mo chorp lch 67 Leis an bhfás tagann athruithe lch 77/171 Cuairt ar an Dochtúir lch 164	Ár gCorp Iontach lch 37 (Leabhar Rang 2)	Leabhair faoi cuairt a thabhairt ar an Dochtúir Bláth chumhachtach Thomáis Leabhair agus Gníomhaíochtaí a bhaineann le timthriall na beatha Beatha Nua ins an nádúir

Teanga Íogair OCG

Oide

Cumhdach Leanaí: Soláthar Curaclaim agus Cosc ar Mhí-Úsáid Leanaí Iar-bhunoideachas

Oide

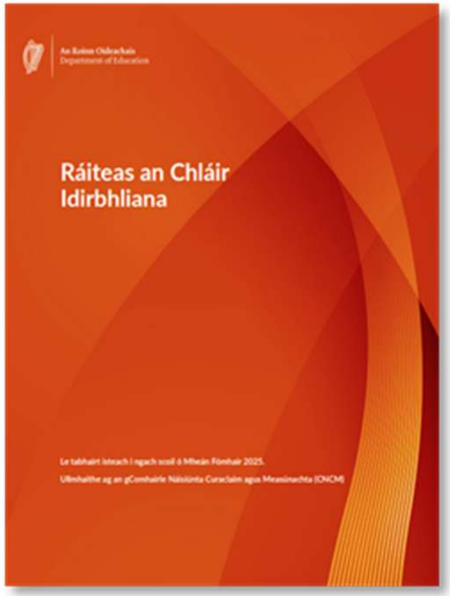

The new specification for Senior Cycle SPHE will replace Social Education modules 1 and 4. This change will apply for all students entering 5th year/Year 1 in the academic year 2025/26.

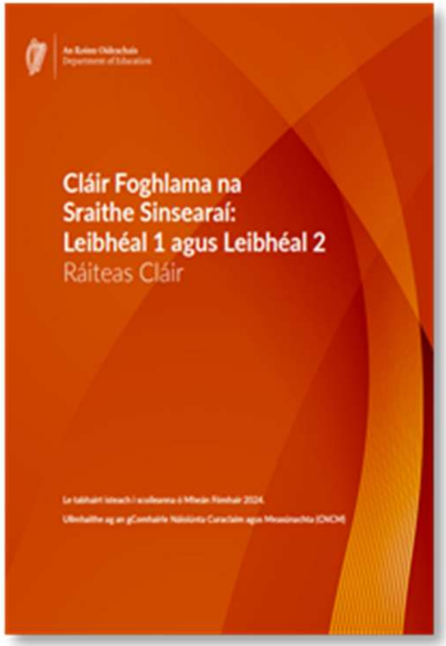

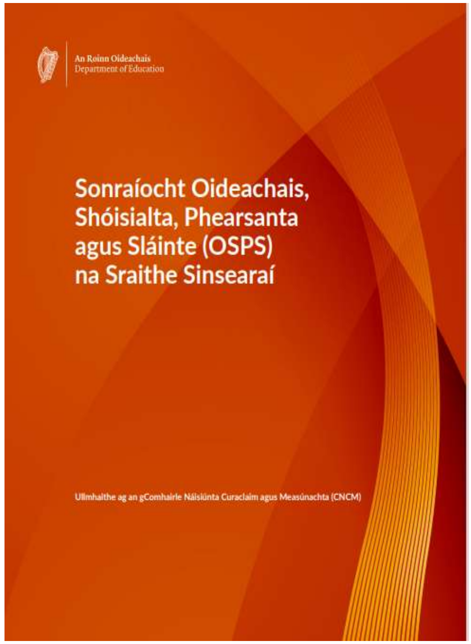

Cumhdach Leanaí: Soláthar Curaclaim agus Cosc ar Mhí-Úsáid Leanaí Iar-bhunoideachas

Oide

‘Ba cheart OSPS a dhéanamh uair amháin in aghaidh na seachtaine, agus níor cheart go sárófar uair an chloig in aghaidh an ranga.’ *(Ráiteas an Chlái Idirbhliana Ich 18)*

‘Glacfaidh an tsonraíocht do OSPS na Sraithe Sinsearaí áit mhodúl 1 (Oideachas Sóisialta agus Sláinte 1) agus mhodúl 4 (Oideachas Sóisialta agus Sláinte 2) d’Oideachas Sóisialta na hArdteistiméireachta Feidhmí.’ *(Ciorclán 12/2025)*

‘Cuirtear an fhoghlaim in OSPS ar fáil don scoláire tríd an réimse curaclaim Cúram Pearsanta.’ *(Cláir Foghlama na Sraithe Sinsearaí: Leibhéal 1 agus Leibhéal 2 Ráiteas Cláir p.12)*

‘Beidh ar scoileanna an tsonraíocht do OSPS na Sraithe Sinsearaí a thabhairt isteach faoi mhí Mheán Fómhair 2027 do gach scoláire eile a bheidh ag dul isteach sa chúigiú bliain.’ *(Ciorclán 12/2025)*

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Cumhdach Leanaí:
Soláthar Curaclaim – Iar-bhunoideachas

Oide

CNCM - Sraith Uirlisí SSóis. OSPS / OCG

CNCM-Sraith Uirlisí SSinsearach OSPS/OCG

Ag Ullmhú don Teagasc

OSPS a Theagasc

Acmhainní lena n-úsáid i dTeagasc OSPS/OCG

Tacaíochtaí Láithreáin Ghréasáin

webwise.ie

Cumhdach Leanaí

Cuairteoirí ar Scoileanna

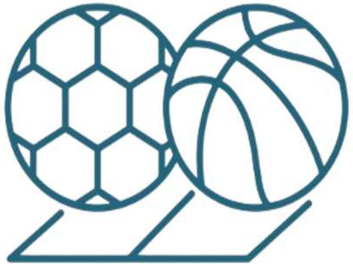

Imeachtaí Lasmuigh

Comhroinnt Múinteoirí

Alt 10.2, 10.4

Cumhdach Leanaí- Oiliúint agus Tacaíochtaí

- **Cé**
  - DIA, LDIA
  - Foireann na Scoile Uile
  - Bord Bainistíochta
- **Cé chomh minic**
  - Oiliúint athnuachana
  - Ar a laghad gach 3 bliana
  - Coinnigh taifead
- **Soláraithe Oiliúna**
  - Oide/ CNOS
  - Tusla
  - Forais Bhainistíochta
- **Tacaíochtaí Breise**
  - CNOS
  - Webwise

Ráiteas um Chumhdach Leanaí agus Measúnú

Suíomh na Nósanna Imeachta um Chosaint agus Treoir Náisiúnta Tús Áite do Leanaí

Ráiteas um Chumhdach Leanaí atá Sothuighthe ag Scoláirí

Ráiteas um Chumhdach Leanaí

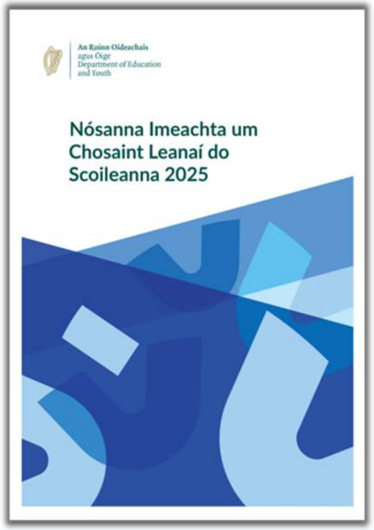

Foilsiú, Taispeáint agus Comhroinnt

Athbhreithniú Bliantúil

Measúnú Riosca i Ráiteas um Chumhdach Leanaí

Oide

Cuspóir
Alt 9.5.1

Teimpléad
Alt 9.5.2

Sábháilteacht ar Líne
Alt 9.5.3

Gníomhaíochtaí Tar éis na Scoile
Alt 9.6

Áiseanna Cónaithe
Alt 9.7

Turais Scoile
Alt 9.8

Ráiteas um Chumhdach Leanaí agus Measúnú Riosca

Oide

Liosta de Ghníomhaíochtaí Scoile	Rioscaí Aitheanta i gcoinne Gach Gníomhaíochta Scoile	Bearta atá i bhfeidhm chun riosca a mhaolú
Tabhairt Leigheasanna	An baol go ndéanfaidh ball de phearsanra scoile dochar do leanbh	Tá polasaí agus nósanna imeachta i bhfeidhm ag an scoil maidir le cógais a thabhairt do dhaltaí. Tá polasaí agus nósanna imeachta i bhfeidhm ag an scoil maidir le Garchabhair a thabhairt

Ráiteas um Chumhdach Leanaí agus Measúnú Riosca - Gníomhaíocht

1. Léigh na samplaí oibre sa Mheasúnú Riosca i do PLB.
2. Ó thaobh do róil phearsanta féin de sa scoil (múinteoir ranga príomhshrutha, múinteoir ranga speisialta, MOS, CRS, rúnaí, coimhdire bus, feighlí, srl), smaoinigh ar roinnt gníomhaíochtaí tipiciúla scoile atá leagtha amach.
3. Aithin na rioscaí sonracha i gcoinne ghníomhaíocht na scoile.
4. Liostaigh na bearta agus na nósanna imeachta atá nó a chuirfear i bhfeidhm chun na rioscaí a mhaolú.

Ráiteas um Chumhdach Leanaí atá Sothuigthe ag Scoláirí

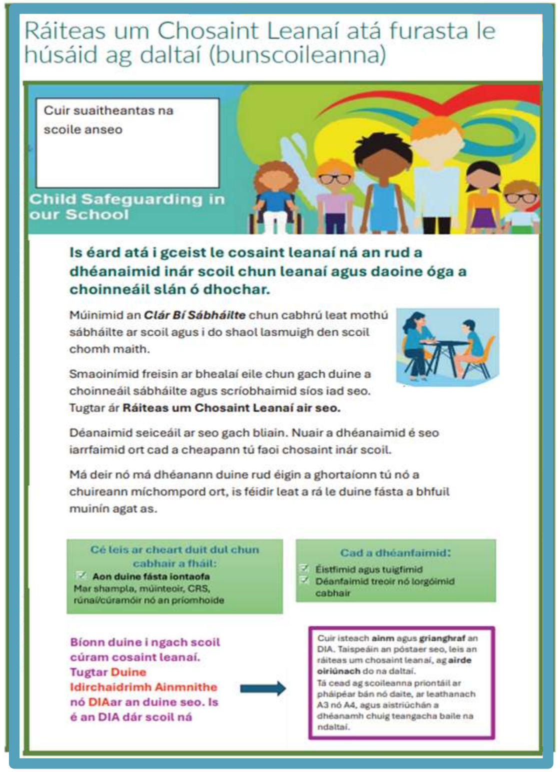

- Ní mór do scoileanna leagan den ráiteas a chur ar fáil freisin ionas go mbeidh a fhios ag páistí cad é atá le déanamh nó cé leis a labhróidh siad má bhíonn ábhar imní acu.
- Beidh ainm agus grianghraf an DIA ar an leagan den ráiteas atá sothuigthe ag scoláirí.
- Beidh leagan na scoile atá sothuigthe ag scoláirí ar taispeáint in aice leis an Ráiteas um Chosaint Leanaí in aice leis an bpríomhbhealach isteach chuig an scoil.
- Is féidir le scoileanna chomh maith leis sin, smaoineamh ar an leagan atá sothuigthe ag scoláirí a chur i límistéirí eile sa scoil a úsáideann scoláirí go minic (m.sh. bealaí isteach na scoláirí).
- Cuireann an ROÓ teimpléid atá sothuigthe ag scoláirí ar fáil do scoileanna le húsáid, ar fáil ar www.gov.ie/childprotectionschools

Ráiteas um Chumhdach Leanaí atá Sothuigthe ag Scoláirí - Gníomhaíocht

Déan athbhreithniú ar an Ráiteas samplach um Chumhdach Leanaí atá sothuigthe ag scoláirí.

Céist Fócais

I do ról laethúil, cad iad na céimeanna a d'fhéadfá a ghlacadh chun a chinntiú go bhfuil príomhtheachtaireachtaí an Ráitis um Chumhdach Leanaí atá Sothuigthe ag Scoláirí ar eolas ag gach leanbh agus go dtuigeann siad é?

Ráiteas um Chosaint Leanaí atá furasta le húsáid ag daltaí (bunscoileanna)

Cuir suaitheantas na scoile anseo

Child Safeguarding in our School

Is éard atá i gceist le cosaint leanaí ná an rud a dhéanaimid inár scoil chun leanaí agus daoine óga a choinneáil slán ó dhochar.

Múinimid an ***Clár Bí Sábháilte*** chun cabhrú leat mothú sábháilte ar scoil agus i do shaol lasmuigh den scoil chomh maith.

Smaoinímid freisin ar bhealaí eile chun gach duine a choinneáil sábháilte agus scríobhaimid síos iad seo. Tugtar ár **Ráiteas um Chosaint Leanaí air seo.**

Déanaimid seiceáil ar seo gach bliain. Nuair a dhéanaimid é seo iarrfaimid ort cad a cheapann tú faoi chosaint inár scoil.

Má deir nó má dhéanann duine rud éigin a ghortaíonn tú nó a chuireann míchompord ort, is féidir leat a rá le duine fásta a bhfuil muinín agat as.

Cé leis ar cheart duit dul chun cabhair a fháil:
- ☑ **Aon duine fásta iontaofa**

Mar shampla, múinteoir, CRS, rúnaí/cúramóir nó an príomhoide

Cad a dhéanfaimid:
- ☑ Éistfimid agus tuigfimid
- ☑ Déanfaimid treoir nó lorgóimid cabhair

Bíonn duine i ngach scoil cúram cosaint leanaí. Tugtar Duine Idirchaidrimh Ainmnithe nó DIAar an duine seo. Is é an DIA dár scoil ná

Cuir isteach **ainm** agus **grianghraf** an DIA. Taispeáin an póstaer seo, leis an ráiteas um chosaint leanaí, ag **airde oiriúnach** do na daltaí.
Tá cead ag scoileanna priontáil ar pháipéar bán nó daite, ar leathanach A3 nó A4, agus aistriúchán a dhéanamh chuig teangacha baile na ndaltaí.

Athbhreithniú Bliantúil ar an Ráiteas um Chumhdach Leanaí agus ar an Measúnú Riosca

Oide

Cén uair?

Déantar athbhreithniú gach bliain féilire nó chomh luath agus is féidir tar éis athrú ábhartha a bheith tagtha ar aon ábhar dá mbaineann an ráiteas.

Conas?

Comhlánaigh doiciméad athbhreithnithe cáilíochtúil an ROÓ
Téigh i gcomhairle le tuismitheoirí
Téigh i gcomhairle le pearsanra na scoile
Téigh i gcomhairle le leanaí
Sainaithin réimsí atá le feabhsú

Cé atá le Cur ar Eolas?

Pearsanra na Scoile
Cumann na dTuismitheoirí
Pátrún na Scoile
Suíomh Gréasáin na Scoile

Comhairliúchán mar Chuid d'Athbhreithniú Bliantúil an RCL agus an MR

Oide

Aiseolas a lorg ó **phearsanra scoile agus ó thuismitheoirí** maidir le comhlíonadh na scoile i dtaca le ceanglais um chumhdach leanaí agus taifead den chomhairliúchán a choinneáil.

Aiseolas a lorg **ó leanaí** maidir le socruithe na scoile i dtaca le cumhdach leanaí ar chuí atá oiriúnach d'aois agus d'aibíocht an linbh i gceist.

Ailt 9.11.2 agus 9.11.3

Torthaí Sheisiún a Trí

Faoi dheireadh an tseisiúin seo, beidh na rannpháirtithe tar éis:

- tuiscint a fháil ar róil agus ar oibleagáidí maoirseachta
- eolas agus tuiscint a fháil ar chleachtais chumhdach leanaí
- iniúchadh agus breithniú a dhéanamh ar an Ráiteas um Chumhdach Leanaí agus ar an Measúnú Riosca, lena n-airítear an ráiteas atá sothuighthe ag scoláirí
- iniúchadh a dhéanamh ar riachtanais oiliúna agus ar na tacaíochtaí atá ar fáil.

Athmhachnamh ar an Eochairfhoghlaim- Gníomhaíocht

3. Rudaí a d'fhoghlaim mé
2. Gníomhaíochtaí a dhéanfaidh mé
1. Ceisteanna atá fós agam

Acmhainní agus Tacaíochtaí

Cuireadh leabhráin nua ina bhfuil teimpléid nuashonraithe ar fáil chun tacú le scoileanna na nósanna imeachta nuashonraithe a chur i bhfeidhm.

Tá na leabhráin agus na tacaíochtaí eile, lena n-áirítear iad siúd atá ar fáil ó Tusla, ar fáil ar:

www.gov.ie/childprotectionschools

Ciorclán 41/2025

Alt 11.1

Fiosrúcháin

Ciorclán 41/2025, Alt 7.2

Ba chóir ceisteanna ginearálta maidir leis na nósanna imeachta nuashonraithe a sheoladh ar ríomhphost chuig an Roinn ag:

childprotection@education.gov.ie

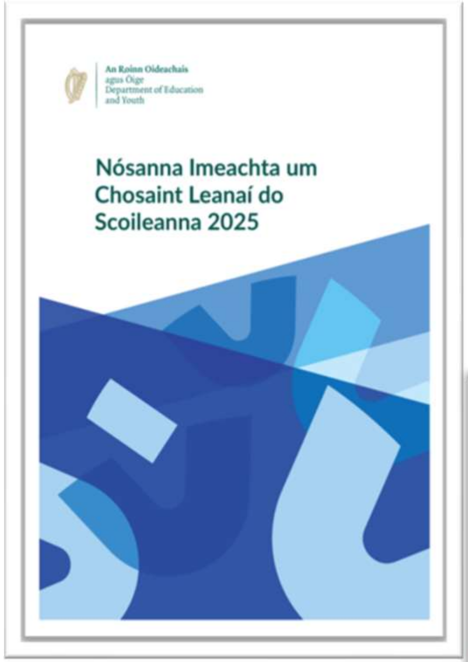

An Roinn Oideachais agus Óige
Department of Education and Youth

Uimhir an Chiorcláin 41/2025

Chuig: Údaráis Bainistíochta Scoileanna Aitheanta Bunleibhéil, Dara Leibhéil, Pobail, agus Cuimsitheacha agus Príomhfheidhmeannaigh na mBord Oideachais agus Oiliúna

Foilseachán *Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Scoileanna 2025*

1. Cuspóir an chiorcláin seo

Is é príomhaidhm an chiorcláin seo chun cur in iúl do na húdaráis bhainistíochta scoile gur nuashonraíodh agus gur athfhoilsíodh na comhairliúcháin seo a leanas idir an Roinn Oideachais agus na comhpháirtithe oideachais, tabharfar "nósanna imeachta nuashonraithe" ar na *Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Scoileanna*, as seo amach.

2. Eolas ginearálta agus an dáta ar a gcuirfear i bhfeidhm é

2.1 Tiocfaidh na nósanna imeachta nuashonraithe isteach in ionad na nósanna imeachta a foilsíodh in 2017 agus a athbhreithníodh in 2023 agus cuirfear an ciorclán seo in ionad chiorclán 0036/2023.

2.2 Baineann na nósanna imeachta seo le gach bunscoil agus le gach iar-bhunscoil agus le gach ionad oideachais (mar a mhínítear san Acht Oideachais, 1998), lena n-áirítear áiseanna cónaithe a bhaineann le scoileanna aitheanta, ar a bhfreastalaíonn páistí agus daoine óga faoi 18 mbliana d'aois.

2.3 Ba cheart aird an phearsanra scoile uile agus aird na mball bainistíochta uile a tharraingt ar na nósanna imeachta nuashonraithe. Cuirfidh an bord bainistíochta na nósanna imeachta i bhfeidhm tráth nach déanaí ná a gcruinniú deiridh roimh an 31 Nollaig 2026. Is féidir le scoileanna na nósanna imeachta a chur i bhfeidhm am ar bith roimh an dáta seo. Nuair a chuirfear i bhfeidhm iad, ní mór don bhord a chinntiú go bhfuil úsáid á baint as na teimpléid is déanaí a chuireann an Roinn ar fáil don Ráiteas um Chumhdach Leanaí agus Teimpléad Measúnaithe Riosca. Tá acmhainní ar fáil ar: Nósanna imeachta maidir le cosaint leanaí do scoileanna

2.4 Cuirfidh an Roinn oiliúint ar fáil do Dhaoine Idirchaidrimh Ainmnithe (DIAnna) agus do Leas-Daoine Idirchaidrimh Ainmnithe (LDIAnna). Tá sé

Seoladh Líne 1, Seoladh Líne 2, Contae, Postchód
Address Line 1, Address Line 2, County, PostCode
T +353 1 234 5678 | name@department.gov.ie
www.department.gov.ie

Oide

Meabhrúchán Tábhachtach

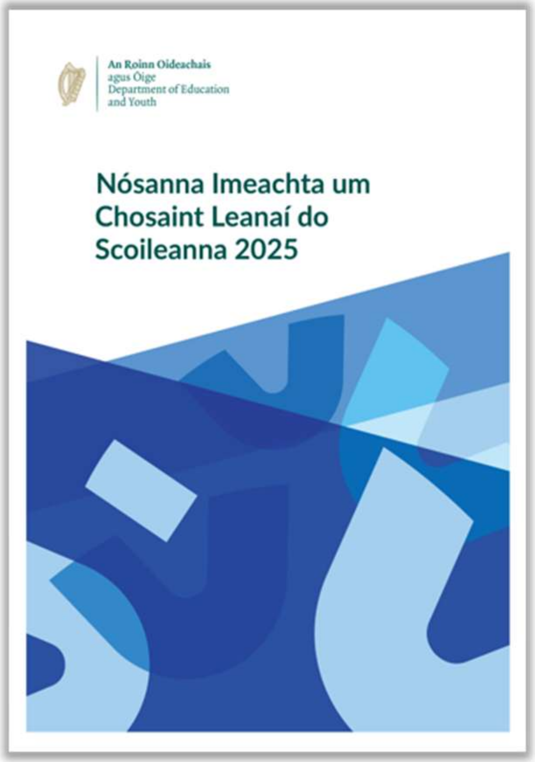

Ba chóir go mbeadh na Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Scoileanna 2025 agus an Ciorclán 41/2025 a ghabhann leis mar phríomhfhoinse faisnéise do phearsanra scoile maidir le nithe a bhaineann le cosaint leanaí.

Níl sé i gceist go nglacfadh ábhar an Eispéiris Foghlama Ghairmiúil seo ionad an ghá atá le rannpháirtíocht iomlán a ghlacadh i Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Scoileanna 2025.

Ceisteanna

Aiseolas

Oide

Is mór againn d'aiseolas.

https://registration.oide.ie/feedback

Chun aiseolas a thabhairt, roghnaigh:

1. Leibhéal Scoile
2. Catagóir:Tacaíocht Cláir EFG
3. Teanga
4. Uimhir Rolla do Scoile
5. Freagair na Ceisteanna
6. Cuir Isteach

Tagairtí

An Chomhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta (CNCM). (2000), Oideachas Sóisialta, An Roinn Oideachais, BÁC, Éire.

An Chomhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta (CNCM). (2024), Cláir Foghlama Leibhéal 1 agus Leibhéal 2 na Sraithe Sinsearaí, An Roinn Oideachais, BÁC, Éire

An Chomhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta (CNCM). (2024), Ráiteas Chlár na hIdirbhliana. An Roinn Oideachais, BÁC, Éire.

An Roinn Leanaí agus Gnóthaí Óige. (2017) Children first: national guidance for the protection and welfare of children. BÁC: Foilseacháin an Rialtais.

An Roinn Oideachais agus Scileanna (2017) Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Bhunscoileanna agus d'Iar-bhunscoileanna 2017. BÁC: Rialtas na hÉireann NósannaImeachtaumChosaintLeanaídoBunscoileannaagusIarBunscoileanna2017.pdf

An Roinn Oideachais agus Scileanna (2019), Ráiteas Polasaí Folláine & Creat Cleachtais 2018–2023. BÁC: Rialtas na hÉireann

Eolas folláine d'fhoireann scoile – bunscoil

An Roinn Oideachais agus Óige. (2025), Treoir maidir le Cigireacht in Iar-Bhunscoileanna.

Treoir_maidir_le_Cigireacht_in_Iar-Bhunscoileanna.pdf

Tagairtí

An Roinn Oideachais agus Óige. (2025), Treoir maidir le Cigireacht i mBunscoileanna agus i Scoileanna Speisialta.
Treoir_maidir_le_Cigireacht_i_mBunscoileanna_agus_i_Scoileanna_Speisialta.pdf

An Roinn Oideachais agus Óige. (2025), Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Scoileanna 2025.
https://assets.gov.ie/static/documents/Nosanna_Imeachta_um_Chosaint_Leana%C3%AD_do_Scoileanna_2025.pdf

An Roinn Oideachais agus Óige. (2025) Ciorclán 41/2025: Foilseachán Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Scoileanna 2025.
Uimhir_an_Chiorcláin_41_2025.pdf

An Roinn Oideachais. (2023), Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Bhunscoileanna agus Iar-bhunscoileanna 2023. BÁC: Rialtas na hÉireann
nosanna-imeachta-um-chosaint-leanai-do-bhunscoileanna-agus-iar-bhunscoileanna-athbhrei.pdf

An Roinn Oideachais. (2024), Bí Cineálta, Nósanna Imeachta chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi do Bhunscoileanna agus d'Iarbhunscoileanna. BÁC: Rialtas na hÉireann
https://assets.gov.ie/static/documents/nosanna-imeachta-chun-iompraiocht-bhulaiochta-a-chosc-agus-dul-i-ngleic-lei-do-bhunsco.pdf

Tagairtí

An Roinn Oideachais. (2024), Iompraíochtaí Imní a Thuiscint agus Freagairt do Chásanna Géarchéime. Treoirlínte do Scoileanna maidir le Tacú le Scoláirí. BÁC: Rialtas na hÉireann

https://assets.gov.ie/static/documents/iompraiochtai-imni-a-thuiscint-agus-freagairt-do-chasanna-gearcheime.pdf

CNCM. (2022) OSPS agus Foireann Uirlisí OCG OSPS agus Foireann Uirlisí OCG | NCCA

Curaclam ar líne (2024). SPHE | Curriculum Online.

OSPS | Curriculum Online

Folláine | Curriculum Online

https://www.gov.ie/en/parole-board/services/support-services-for-victims/

Líne Chabhrach na Leanaí le Cumann na hÉireann um Chosaint Leanaí ISPCC (2012) - Cumann na hÉireann um Chosaint Leanaí - Children believe what they are told. https://www.youtube.com/watch?v=aR4CsbWTSCI

MacIntyre, D. (2016), An Clár Bí Sábháilte.

Tagairtí

Nohilly, M. agus Treacy, M. (2024), Teachers' Perceptions of Enabling and Hindering Factors in Child Abuse Disclosures. Child Protection and Practice, 3, p.100064. doi:https://doi.org/10.1016/j.chipro.2024.100064.

Oide – Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí. (2025) Greille Teanga Íogair maidir le OCG – Oide
LG RSE Language Grid

Oide – Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí. (2025Cosaint Leanaí – Oide
https://oide.ie/ga/iar-bhunscoil/baile/follaine/cosaint-leanai/

Rialtas na hÉireann. (1988), an tAcht um Chosaint Sonraí, 1988.
Data Protection Act, 1988

Rialtas na hÉireann. (1998), an tAcht Oideachais
Education Act, 1998

Tagairtí

Rialtas na hÉireann. (2012), An tAcht um Cheartas Coiriúil (Faisnéis faoi Chionta in aghaidh Leanaí agus Daoine Soghonta a Choimeád Siar), 2012
Criminal Justice (Withholding of Information on Offences against Children and Vulnerable Persons) Act 2012

Rialtas na hÉireann. (2015) An tAcht um Thús Áite do Leanaí
https://www.achtanna.ie/en/split-screen/en362015?highlight=Children+2015

Rialtas na hÉireann. (2018) an tAcht um Chosaint Sonraí 2018.
https://www.achtanna.ie/ga/split-screen/en72018?highlight=Data+Protection+2018

Rialtas na hÉireann. (2018) an Rialachán Ginearálta maidir le Cosaint Sonraí (RGCS) 2018.

Rialtas na hÉireann. (2020), An tAcht um Chiapadh, Cumarsáid Dhochrach agus Cionta Gaolmhara, 2020
https://www.achtanna.ie/en/act/ga322020

Spectrum.Life. (n.d.), Where Wellbeing Works - Spectrum.Life | Soláthraí Folláine don Áit Oibre. https://www.spectrum.life/.

Tagairtí

Tusla, An Ghníomhaireacht um Leanaí agus an Teaghlach. (2022), Child Safeguarding Definition. https://www.youtube.com/watch?v=o5dX3oeaoMQ

Tusla, An Ghníomhaireacht um Leanaí agus an Teaghlach. (2025), Tuarascáil Bhliantúil agus Ráiteas Airgeadais (2024) https://www.tusla.ie/uploads/content/Tusla%20Annual%20Report%202024.pdf

Webwise.ie. (n.d.). Acmhainní maidir le Sábháilteacht Ar Líne: Faigh ceachtanna saor in aisce ar chibearbhulaíocht. Webwise - Sábháilteacht Idirlín